

**Toho Wojo Honajo Hungkuno
 Olo Toho Wojo Honajo Hungkuno
 loso Kilais kakoe Inomokomoyo
 Jounimo Umentisofoho.
 Olo Hungkuno Simo'mjofoho.**

Jisas ahwomomne'no nto simentiso
 sohonta soswo *teti'nji* (30) *sikisi-ti-*
sikisi'nji (66) nto uyakolo'mentiso ajwo
 sopolikeno olo iyoswo loso Jisasiye
 inomokomoyo Joun mt'i'mokumentisofoho.
 Joun huhwo sohwo iyoswo aho fehohnjo
 hopi'nono mt'i'mokumentisofoho. Simo'mo
 mt'i'mokumentiso so'nji tifi iyoswo hufa'u sihune
 mt'i'mokumentiso so'nji ae'uyoso olo Toho
 Wojo Honajo Hungkuno mt'i'mokumentisofoho.
 Olo iyoswo hiloso soswo *tetitikeno* (30) a'amu
 Loumjo hwaho mokosyohumayo sohwa hofiko
 a'amu Jisasi'mo iningkunyo somo tango engo
 uyimentohofofoho. (Hungkuno hiso Toho Wojo
 Honajo Hungkuno sohe engo 1 honingkano
 we'e 9 osopo weho.) Osohonta Joun kako
 hwaho we'e Patimous humamentisofoho.
 Kako oso hopo sopo humentanngki Anitu
 yo'mayo yo'mayo hwangku ifawene so'no
 utihwamentisofoho. Olo iyoswo hiloso yo'mayo
 hwangku ifawene so'ne hungkuno'njofoho. Joun
 kako olo iyoswo loso hwaho we'e hopo sopo
 humanto mt'i'mokumentisofoho. Oso'no nakwo
 olo hungkuno homo lomo atofu lihwasu tifi

unꞆngkohwano.

¹ Yo'mayo we'eneꞆi imo'none so'no Jisas KꞆlais kako ntꞆhwahonꞆngki olo iyoswo lomo ngko Joun'ni mtꞆ'mokalokweno. Si'mo'mo AnꞆtu kako JisasꞆmo hungkuno loso ulahonꞆngki Jisas kakoe ahwomomjo a'amu fihumo ngkiyepono lꞆhwojahonꞆngki JisasꞆye syoho ulohofiyosohwona'nꞆmne'no hungkuno homo somo kako lontꞆhwamentisofoho. ² Yo'mayo hungkuno AnꞆtu mta'ni upa'nꞆmentoheso yo'mayo Jisas KꞆlais lontꞆhwamentisoso yo'mayo uhwonꞆmentoheso yoloho lijwaofalokweno. ³ A'amu soku olo hungkuno loso yo'mayo imo'none so'no atofolijwamo'nꞆngkuji u nupa'nꞆngkuji hungkuno homo somo haloho pekuji tꞆfi inꞆngkafijo'manji wopꞆngofoho. HwapꞆngoso sꞆkuno moi'wo imo'nyoso u'mofapmmonto tꞆfoneponoho. Oso hohosohonta yo'mayo hiso ne imo'nonefoho.

A'amu antꞆme aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo somne hungkunofoho.

⁴ Hwaho Esiya angoho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo oso ponjo a'amu JisasꞆye yofe ho'nomayo'ne uhu'mokuwo'nꞆngkohoho sokune'no olo hungkuno loso ngko Joun'ni mtꞆ'mokalokweno. Nakwoe AnꞆtu hohonta humamojo osohwo olohonta ne'no humaho. Kako hwangku asomo nopone hweho. Kako yo'mayo hopi'nonohino so'nji sekwo a'amu hopi'nonohino sokumo semokosyohumawo'nꞆngkiso sohwo kakoe Towahuno WopꞆngo so'nji siko sekumo sefo'mahosi

simeho pompenjiyo wosejapiyo. ⁵ Jisas Kilais sohwo kako Anitu ye hungkuno hopi'nonohinoso nto'nohini lutihwawo'n'ingkiso hweho. Kako poyo pe'nonto apa'no songo lika'mentono. Songo nolikafonto ni'hu'nahone poyo mape'nyo'njo'ne simo'mta'ango hweho. Kako hwe engo olo hwaho loso mokosyohumawo'n'ingkohofohohwe hwe Engo hweho. Kako huhwo'nji sekumo nosefo'mahwosi simeho wopingo wosejapono.

Jisas huhwo sohwo kako nakune'no hitoho ulofiwon'ingkiso sohwo kako nakwoe hon'ingkanono wonyo mta'ni isihutofonemayo'ne kakoe honiyo usihuma'mentisofoho. ⁶ Ose yonto kakoe a'amu ne namokonto nto'no enemokosyohumawo'n'ingkisofoho. Oso'no nakwo a'amu nom'ni hwamne'no Mpohumo jomo ujo'ne syohoso nejapmentisofoho. Nakwo Jisasiye yofe engolopohamo woho'nomehwano. Kako engolopohamo ne'nohini yokumpohn'nyo nemokosyohumantihwone hweho. Ou, hungkuno loso nehopeho.

⁷ Ihwoni, Jisas kako himopo nopa-hon'ingkuhwosi a'amu hopi'nonohino hn'nwi nuhwonanefoho. A'amu hopi'nonohinoso hofiko Jisas poyo wape'nono limentohofoso Jisasimo uhwon'ingkuji hofiko yafi'yafe ikuji humotahengolopohamo. Ou, olo hungkuno hiso ne i'mofaponefoho.

⁸ Anitu kako nakumo ole nalimento, Ngkoyo'mayo syoho emayo so'nji esojwafo so'nji ngko hwapingo hwo'nyoho. Ose nalimentisohwo olo Anitu oloho hweho. Kako ae'mta'ni

humamojo sohwo olohonta ne'no humaso
sohwo hwangu nopone hweho. Kako
yo'mayo hwahoponjo yokumpohn'nyo somo
hwofilo'nnyo hweho.

Joun kako K'ilais Jisasimo uhwonimentisofoho.

⁹ Ngko Joun'ni sen'ngkwa'we hwo'nyoho.
Nakwo Jisasiye a'amu hn'nwi sekwo
ngko'nji ejoku'nohumentani Anituye syoho
somne'no yo'mayo tango so'nji tohino
so'nji t'ipemalokuhwono. I Jisas nakumo
nto'no enemokosyohumawo'n'ngkiso
hn'nwi nakwo yokumpohn'nyo ito'nontani
lohokuhwono. Ngko Anituye hungkuno
a'amumo ulonji ngko Jisasimo simeho
hi'ntnnono uy'w'o'n'ngkohe so'no ulahon'ngko
hofiko ngkimo wae yanimo'mentohofofoho.
Yanimofontifi hofiko olo hwaho we'e
Patimous ayo ajwo lopo impo'angomo
hopa ni'humati'mentohofofoho. ¹⁰ Olopo
nohumanji sikuno iyoho humayo Sante somo
Anitumo jomo ulontan'ngko kakoe Towahuno
Wopingo ngkimo ifehu'mokon'syahon'ngki
wojo hopa uhwonimentohefoho. Nje hohujo
mta'ni mampaho engo kaunoho yoka hopa
ho'n'ngkahon'ngki ole upa'n'imentoho,
¹¹ Yo'mayo hopi'nonohinoso kitihwahn'me'no
kiko nuhwon'ngkohojo oso hiso iyoswomo
mti'mojo. Nomti'mokohojo ango aho fehohnjo
hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo oso
ponjo a'amu Jisasiye yofe ho'nomayo'ne
uhu'mokuwo'n'ngkohoho osomne'no olo
hungkuno loso uyahojo. Ango Efesos'i'nji

Sɪmena'nji Pekamomɪ'nji Taiyotaila'nji Satisɪ'nji
Filatelɪfiya'nji Laoutisiya'ntnne'no uyahojo.

¹² Ose ho'nɪngkahonɪngki oso hwe hungkuno
ntɪmentiso sohumo uhwonɪmonji ikinjaofonji
uhwonɪmentoheso sikiloho ahojo wonyoangkafo
aho fehohnjo hopi'nonohino nom'ne mta'ni
hufa'uyo somo uhwonɪmentohefoho. ¹³ Oso
sikiloho'njo ajwo sopo Hwe Anga'nohinohwo
lohofontanɪngki uhwonɪmentohefoho. Oso hwe
huhwo sohwo kako nakwoe hwahoponta'ango
hwo'maho. I oso'no kako a'amu pa'nyo
hweho. Osohwo nohumanto manji'mofa
sawemo'njo ahuloho ahojo wonyoangkafo
so'nji inyo sohumo uhwonɪmentohefoho.

¹⁴ Kakoe mnokino'nji mijiyonji nɪhu'no
halojofoho. Humeengo pa'nyofoho.
Kakoe tɪmoso tɪpomponaho pa'nyofoho.

¹⁵ Kakoe sɪfeso sojo hwoyango hnnɪngkiso
pa'nyofoho. Kakoe mampahoso mijiyoka
hopa ho'nɪngkahonɪngki upa'nɪmentohefoho.

¹⁶ Kakoe aho anga sohohta'ni hntokwaliyo
aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni
hufa'uyo ose mokosyohumamentisofoho.
Kakoe hungkunoso sɪhu yohosi yohohnta'ni
sɪhu mampo'nyo hopaso kakoe mango mta'ni
swopahonɪngki uhwonɪmentohefoho. Kakoe
sɪmanoso mofehi'nyo yokumpohn'nyo liso
pa'nyofoho. ¹⁷ Oso huhwo sohumo uhwononji
ngko kakoe sɪfiki'nyo'mo poyo pa'nyo
pɪwahu'mentohefoho. Oseso kakoe aho anga
sohohta'ni nokisanɪsyonto ntɪmento, Kiko
iyoho yohotoho. Ngko syoho ae emayo so'nji

esojwaofu so'nji yo'mayo hopi'nonohinoso hwapingo hwo'nyoho. ¹⁸ Yo'mayo songo humayo neso ngko hwapingo hwo'nyoho. Hohonta ngko pe'n+mentohe sohwo'n+imo nohonyo. Ihwoni, ngko songo ne'no humawo'n+ngkohe hwo'nyoho. Apa'no mape'n+mnehono. Ngko poyo pe'nyo so'nji tikanomo uyoso'nji mokosyohumayo hwo'nyoho.

¹⁹ I oso'no kako ose ntonto nt+mento, Yo'mayo uhwon+ngkino so'nji yo'mayo wojo so'nji yo'mayo tifi no'mo i'mofapone somo uhwon+ngkohojo iyoswomo ifalifaliyo mt+mojo. ²⁰ Kiko nje ahomo hntokwaliyo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'u mokosyohumentan+ngko nohon+ngkino so'nji sikiloho na'nohino aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo so'nji uhwon+ngkinoso hwapingo neso olenoho. Hntokwaliyoso a'amu ahwomomjo hwafoho. Hofiko oso a'amu Anituye yofe ho'nomayo'ne ango aho hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo sponjo a'amu uhu'mokuwo'n+ngkohofu somo mokosyohumawo'n+ngkohof+hwafoho. Sikiloho aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyoso olenoho. Kilaisiye a'amu ango aho hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo oso ponjo a'amusofoho. Jisas ose nt+mentisofoho.

2

A'amu Efesos somne hungkunofoho.

¹ Jisas kako ole nt+mento, Joun, kiko hwe engo a'amu Anituye yofe ho'nomayo'ne ango Efesos

somo mokosyohumawo'n'ingkohoho somne'no hungkuno ole mti'mojo. Ngko sohwo'ni hntokwaliyo aho fehohnjo hopi'nonohino nom'ne mta'ni hufa'uyoso nje ahomo mokosyohumunyoso ngko sikiloho ahojo wonyoangkafo, aho fehohnjo hopi'nonohino nom'ne mta'ni hufa'uyo sopo hano emoyalokwe sohwo'ni ngko hungkuno ole selalokweno. ² Sekwoe yo'mayo yahino so'no ngko huno niyohoho. Sekwo syoho yokumpohn'nyo yontifi ngkimo monisikwajiyofoho. Yo'mayo tango se'mahonjoso sekwo yokumpohn'nyo lohofiwon'ingkohoho so'no ngko huno niyohoho. Sekwo a'amu hon'ingkano wonyo'njo somne'no nakwolaho liwo'n'ingkohoho kuyoho. Hofiko nose'mantifi Anitu mta'ango (*apousel*) hwona'nyoho selahon'ingkofo hofikoe hwasyo hungkuno so'ntnne'no hwasyo yahino so'ntnne'no sekwo huno seyahon'ingki sekwo hofikoe hungkuno so'nji yahino so'nji yano ilofihwajiwon'ingkohoho so'no ngko huno niyohoho. ³ Sekwo nje yofe so'no nningkopantokwofo so'no a'amu nom'ne sohwa nosehonontifi wonyo selohofalokwofo. I oso'no sekwo yokumpohn'nyo lohofontifi tango engo tipemalokwofo. Oso tango tipemayo so'no sekwo iyoho masenyofoho. Oso hiso'ntnne'no ngko huno niyohoho.

⁴ I oso'no anga'no wonyo yalokwofo so'no ngko sekumne'no hungkuno'njo hwo'nyoho. Hohonta sekwo simeho hi'ntnnono kahopi ntapmmentohoho sohonta nehopi

ntapmmentohofofoho. I, olohonta awonoho.
5 Hohonta sekwo yahino wonyoangkafo imotofofoho. Oseso sekwo oso yahino wopingo homo somo nusikwajontifi nto piwahu'malofu. Oso'no sekwo yahino wopingo imotofo so'no huno ikwesyafigyikuji sekwoe simeho fiwolo'mokumno. Iwolo'mokukuji yahino simo'mo imotofo hopaso apa'no fiyimno. U sekwo simeho miwolo'mokiyo'manji ngko nose'mahm'mo sekwoe sikilohoso wae weesimo'monnoho. 6 I yahino wopingo anga'no yalokwofo so'no ngko simeho wopingo nimo'n'ingkohoho. Oso yahino hiso olenoho. Sekwo a'amu hwahoponjo yahinomne'no sekumo aku ipesemotayo somne'no nakwolaho ulalokwofo. Ngko huhwo'ni ngkilaho ulalokweno. Sekwo ose yalokwofo so'no nje simeho wopingo nimo'n'ingkohoho.

7 Sekwo haloho hi'njiku'manji olo hungkuno hiloso Anituye Towahuno Wopingo sohwo Kilaisiye a'amu sokumo selalokunjo somo haloho popmno. A'amu fihwo kako hwahoponjo yahino somo uyakolo'nnyo sohwo ngko osohumo songo humayo'neso uyimonnoho. Oso a'amu huhwo sohwo kako Anituye angopo wosopayo syoho hulimentisoso mta'ni iyo songo ne'no humayo'ne ipisayoso wosomjanimontonoho. Mjanoso sohwo songo ne'no nolohofantihwonefoho.

A'amu Simena somne hungkunofoho.

8 Hwe engo a'amu Simena somo mokosyohumawo'n'ingkohoho somne'no hungkuno ole mti'mojo. Ngko simo'mta'ango

sohwo'ni yo'mayo emayo so'nji esojwafo so'nji ngko hwapingo hwo'nyoho. Hohonta ngko poyo pe'nimentohe sohwo'ni i olohonta ngko songo humaleno. Ngko olo hungkuno hiloso selalokweno.

⁹ Sekwoe yo'mayo tohino so'nji tango so'nji se'malokusoso yo'mayo so'no umofonyo y'wo'n'ngkohoho so'no ngko huno niyohoho. I oso'no ngko sekwo'nji humantohe so'no sekwo a'amu ho'yango engo'njo pa'nyo kuyoho. A'amu fehohnjo sekumne'no sitofo hungkuno selalokwofo so'no huno niyohoho. Oso a'amu hiso nakwo Juta a'amu hwona'nyoho hwasyo hungkuno lalokwofo. Hofiko Setenye a'amufoho. ¹⁰ Yo'mayo tango se'maso so'no sekwo iyoho sen'ngkuhwoloho. Seten kako yamofu waselohomontonoho. Fehohnjo sokumo Seten kako sekumo impo'angomo sehumaj'hwosi sekwo yokumpohn'nyo wolo-hofant'feti'keno lihwosi wasehon'montonoho. Oso sikuno tango'njo sikuno pi'n'ngo engo moseyakolofonehoho. O'o, sikuno aho hufa'u hopi'nonohino pa'nyofoho. Oso'no yo'mayo tango se'maso sohwo poyo wasemokumo lihwosi y'hwoso'no sekwo po'n'ifo wekutoho. O'o, sekwo simeho hi'ntnnono ne'no ntap'wo'n'ngkuno. Ose ifijo so'no ngko sekumo ho'yango songo ne'no humayo'neso wosejapmmonoho.

¹¹ U sekwo haloho hi'nj'ku'manji olo hungkuno hiloso Anituye Towahuno Wop'ngo sohwo Kilaisiye a'amu sokumo selalokunjo somo haloho popmno. A'amu fihwo hwahoponjo yahinoso kakimo upemotamo lihwosi yoso somo monje

yasyoso sohwo hungkuno ikwolofone sikuno somo tohino momanehoho. Kako toho ne'no nalokunjo somo maswonehoho.

A'amu Pekamom somne hungkunofoho.

¹² Jisas ole ntimento, Joun, kiko hwe engo a'amu Anituye yofe ho'nomayo'ne ango Pekamom sopo uhu'mokuwo'n'ingkohoho somo mokosyohumawo'n'ingkohoho sohwanne'no hungkuno ole mt'imojo. Ngko hwakuhwajo sihumampo'nyo yohosi yohohnjo mokosyohumanji olo hungkuno hiloso selalokweno.

¹³ Oso ango engo sekwo humawo'n'ingkohoho sopo Seten yokumpohn'nyo mokosyohumawo'n'ingkisofoho. A'amu pi'n'ingoso hofiko Setenye yofe ho'nomawo'n'ingkohoho so'no ngko huno niyohoho. I oso'no sekwo ngkimo simeho hi'ntnnono ne'no ntopalokwofo. I Antipas sohwo nje hungkuno hofiyo lijwao'mojo sohwo sekwo'nji nohumanto kako nje honingkanomo tifi nningkamentiso so'no a'amu Seten mokosyohumawo'n'ingkisoso kakimo ko fonjosyahon'ingkofi sekwo ngkine'no hungkuno yoloho lijwaof'neso iyoho masenyofoho. O'o, Antipas poyo pe'n'imentiso sohonta tango m'kun'imposo ko se'manteso sekwo Anitumne'no ajwopo yokumpohn'nyo loho'mentohofofoho. ¹⁴ Sekwo oso wonyoangkafo ko yalokwofoso nom'ne yahino wonyo so'no hungkuno hi'njo hwo'nyoho. Sekwo a'amu Pekamom soku, a'amu fehohnjo sekwo'nji humalofoso Mpelam'ye yahinomo yokumpohn'nyo

kemokosyohumalofo. Yahino hiso olenoho. Mpelam sohwo kako hwe engo Mpelak osohumo Isilael somne'no yahino wonyo kompemayo so'ne lutihwahon'ngki Mpelak sohwo kako a'amu Isilael somo kompemahon'ngki Isilaeliso piwahu'mentohofofoho. Nopiwasyontifi hofiko hwahoponjo anitu hwasyo sohomo yofe ho'nomantifi yahu hwahoponjo hwasyo anitu sohumne'no ho'nahinyoso ni'mentohofofoho. Nonontifi a'mohufo imentohofofoho. ¹⁵ Oso pa'nyoso a'amu fehohnjo sekwo'nji humalofoso hofiko a'amu Nikoulasi'fe hungkuno wonyomo yokumpohn'nyo kemokosyohumalofo. Oso'no hofiko hwahoponjo yahinomo in'ngkoyalokwofo. I sekwo oso a'amu wonyo homo somo kengopo molihwajiyo'njoso peho'neto. ¹⁶ I oso'no oso yahino wonyoso noho'naofikuji simeho fiwolo'mokumno. U miwolo'mokiyo'manji we'ene'pi ngko nose'mahm'mo nje hungkuno sihumampo'nyo pa'nyo so'nji a'amu wonyo hisokumo wae weese'monnoho.

¹⁷ Sekwo haloho hi'njiku'manji olo hungkuno hiso Anituye Towahuno Wop'ngo sohwo selalokunjo somo haloho popmno. A'amu fihwo kako hwahoponjo yahino somo uyakolo'nnyo sohomo ngko hofiyo umokosyohumamonnoho. Hohonta nje a'amu Isilael mokosyohumamote hopaso oso a'amu sohomo hofiyo mokosyohumahm'mo wosopayo ahwomo mta'ango uy'monnoho. Oso'nji sojo halojo yofe songo mt'i'mokinyo so'nji uy'monnoho. Oso yofeso a'amu sojo homo somo

maso sohwo kako'nohini huno uyonefoho.

A'amu Taiyotaila somne hungkunofoho.

¹⁸ Jisas ose ntonto ole ntimento, Joun, kiko hwe engo a'amu Anituye yofe ho'nomayo'ne ango Taiyotaila sopo uhu'mokuwo'n'ngkohoho somo mokosyohumawo'n'ngkohoho sohwanne'no hungkuno ole mtimojo. Ngko Anituye Hwomu sohwo'ni timo tipomponaho pa'nyo'njo sife sojo hwoyango hnnyo pa'nyo sohwo'ni olo hungkuno loso selalokweno.

¹⁹ Yo'mayo syoho engo yiwo'n'ngkohoho so'no huno niyohoho. Sekwo a'amu nom'ne so'nji simeho inontifi ngkimo simeho hi'ntnnono ntapontifi a'amu nom'ne somo wopingo ulohofiwon'ngkohoho so'no ngko huno niyohoho. Yo'mayo tango se'manteso sekwo ajwopo yokumpohn'nyo lohofiwon'ngkohoho kuyoho. Olo yahino hohonta ema'mentohofoso wopingo imo'nonto engo imo'nalofoho.

²⁰ Oso yahino wonyoangkafo ko yalokwofoso nom'ne yahino wonyo so'no hungkuno hi'njo hwo'nyoho. Ape wonyosi Jesepel kako sekwo'nji nohumentan'ngki sekwo kengopo molihwajiyo'njo yohofo. Kako Anituye hungkuno'nji'nyoho hwasyo hungkuno selalofoho. Kako nje syoho ntohofiyo sohwo hon'ngkano wonyomo ip'itihwanto ipemotowalokunjo so'no hofiko a'mohufo yontifi hwahoponjo anitu hwasyo sohumne'no wosopayo ho'nahinyoso nalokwofo. ²¹ Oso a'musi kako simeho uwolo'mokononji ko hontohumaheso awonoho. Kako nje

hungkunomo hwotoho fento kako oso hwa'nyo iyo yahino somo woho'nao'mo huno ose muyalofiyoho. Oso yahino wonyo hiso kakimo nto ifehu'mokahumaho. ²² Sekwo upa'nimno. Oso a'mu simo mnokino engo uy+'mo a'amu sohwa kako'nji hwa'nyo loho'nyo sohwa hofi'ko hofi'koe hon'ngkano wonyo somne'no simeho mi'wolo'mokiyo'manji tohino engo uy+monnoho. ²³ A'amu oso a'mu siye yahinomo in'ngkawowo'n'ngkohoho somo poyo umokumonnoho. Ose i'me'no a'amu hopi'nonohino nn'ngkap+wo'n'ngkohofoso olo so'no huno uy+montonoho. Ngko Jisas sohwo'ni a'amu hopi'nonohinofe huno simeho somo huno niyohoho. A'amu anga'no anga'nohino sokumo yo'mayo y+wo'n'ngkohoho so'no yamofe waseloho'monnoho. Ngko a'amu wonyo homo somo poyo imoku'me'no hofi'ko huno ole uy+montonoho.

²⁴ A'amu Taiyotaila humawo'n'ngkohofoso a'mu wonyo siye yahinomo tifi min'ngkayo'njoso sekwo Seten+ye yahino wonyo ne somne'no huno mosyafi'siyo'njo yalokwofo sokumo ngko ole selalokweno, Ngko nom'ne syoho mosejapmnehono. O'o syoho anga'no sejopalokwe loso olenoho. ²⁵ Sekwo syoho wop'ngo yalokwofoso ne'no ikuji nje hungkunomo aho yokumpohn'nyo fikesyohumamno. Mokosyohumentan'ngkuji ngko nose'ma'mnefoho. ²⁶ Nje a'amu soku sekwo hwahoponjo yahino somo uyakolo'nnyo soku sekwo nje yahino somo ne'no nn'ngkopontan'ngkuji s'ikuno moi'wo

imo'noso sohonta ngko sekumo mnokino engo'njo imo'n'ingkuji womokosyohumantifeho. ²⁷ Nje Mpohwo Anitu kako a'amumo mokosyohumayo so'no yokumpohn'nyo ntapmmentiso hopaso ngko nje yokumpohn'nyo sekumo wosejapmmonnoho. Hwakwontoho fompilofiso hopaso a'amu wonyo somo sekwo nomokosyohumafikuji hofikoe yokumpohn'nyo so'nji hofikoe yofe engo so'nji wofongkulofantifeho. ²⁸ Oso hohosohonta ngko imingo ne so'nji i'muso wasejapmmonnoho.

²⁹ Sekwo haloho hi'njiku'manji olo hungkuno hiloso Anituye towahuno sohwo nje a'amu sokumo selalokwe somo haloho popmno.

3

A'amu Satis somne hungkunofoho.

¹ Jisas ose ntonto ntimento, Joun kiko hwe engo a'amu Anituye yofe ho'nomayo'ne ango Satis sopo uhu'mokuwo'n'ingkohoho somo mokosyohumawo'n'ingkohoho sohwanne'no hungkuno ole mtimojo. Ngko Anituye Towahuno mokosyohumaleno. Ngko hntokwaliyo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo somo mokosyohumale sohwo'ni sekumo ole selalokweno. Sekwoe yo'mayo yahino so'no huno niyohoho. A'amu sekumne'no ole lalokwofo. A'amu Satis soku Anituye yofe ho'nomayo'ne uhu'mokuwo'n'ingkohofoso sekwo wonyoangkafo humalofo. Ose ko lalokwofo so'no ngko huno ole niyohoho. Sekwo poyo pa'nyo humalofo. Hwapingoso sekwo nje

hungkunomo nto'no maningkowalokuyohoho.
Oso'no sekwo huno ito'no fisyaifihupmno.
Sekwo Anituye pono masifitnohofo. ² Sekwo
yomo yaofikuji ngkine'no huno nto'no
fisyanifohupmno. Sekwo yahino wopingo we'e
wojo sohwo poyo wape'nimonto yalokunjoso
sekwo yokumpohn'nyo usofitopmno. Yo'mayo
hopi'nonohino y'wo'n'ngkohoho somo nje
Anitu nuhwononto ole lalofoho. Hofiko nto'no
miyo'njo y'wo'n'ngkohofoho. Ose lalofoho.
³ Sekwo Anituye hungkuno kahopi upa'nontifi
yokumpohn'nyo kemokosyohumamotofo
pa'nyo so'no huno syafisyikuji oso
pa'nyoso apa'no nokemokosyohumafikuji
sekwoe yahino wonyoso nihu'nahone
foho'naopmno. Moho'naofe'njo ikuji nto'no
molikofohumayo'manji ngko a'amu hufo
uyimo lihwosi poso hopaso wose'ma'monnoho.
Osohonta sekwo yomo mikun'imposo uyantifeho.
⁴ Sekwo a'amu Satis pi'n'ngo soku sekwo
hon'ngkano wonyo'njo ko humentan'ngkofi
a'amu anga'no anga'nohino soku sekwo
hon'ngkano wonyo miyo'njo humalofo sokumo
ngko sekumo songo humayo'ne hwapife
halojo pa'nyo sejapm'me'no sekwo hoponoho.
Ngko'nji songo ne'no nohumentihwanefoho.
⁵ Sekwo hwahoponjo yahino somo monje
yasy'wo'n'ngkohoho soku sekumo songo humayo
so'no hwapife halojo pa'nyo sejapm'me'no
womiyantifeho. Oseso oso iyoswo a'amu songo
ne'no humayo'ne yofe'njo somta'ni sekwoe
yofeso wae meesemo'mnoho. O'o sekwo nje
Mpohwo'nji kakoe a'amu ahwomomjo sohwanjo

sopo nolohofikujo'no ole ulimonnoho. Olo nje a'amufoho. Ose ulimonnoho.

⁶ Sekwo haloho hi'njiku'manji olo hungkuno hiloso Anituye Towahuno Wopingo sohwo nje a'amu sokumo selalokunjo somo haloho popmno.

A'amu Filatelifiya somne hungkunofoho.

⁷ Jisas ntimento, Joun kiko hwe engo a'amu Anituye yofe ho'nomayo'ne ango Filatelifiya somo mokosyohumawo'n'ingkohofoho sohwa'ne'no hungkuno ole mtimojo. Ngko hon'ngkano wopingo'nohini'njo sohwo'ni ngko yahino ne'njo sohwo'ni olo hungkuno loso selalokweno. Oso hwe yofe engo'njo Ntefit sohumo Anitu kako oso pone engo Jerusalem mokosyohumamojo so'no yokumpohn'nyo uyimentiso hopaso Anitu ahwomomjo pone engo Jerusalem songo sopo ne'no mokosyohumayo'ne kako ngkimo yokumpohn'nyo ntapmmentisofoho. Oseso ngko ahwomomjo hoku'yo somo a'amumne'no hwosompee'meso nom'ne a'amuhwo mopijwasyonehoho. Ngko oso hoku'yo homo somo a'amumne'no pijwahumeso nom'ne a'amuhwo mohwosampenehoho.

⁸ Yo'mayo yahino iwo'n'ingkohofoho so'no ngko huno niyohoho. Sekwoe simanopo ngko hoku'yo hwosompeesyoheso uhwonimno. Oso hoku'yo hwosompeesyoheso nom'ne a'amuhwo mopujasyonehoho. Sekwoe yokumpohn'nyo we'e so'no ngko huno niyohoho. Oso yokumpohn'nyo we'e so'nji nje hungkunomo nn'ngkapontifi nje yofe

nom'ne sohwamo yoloho lijwafo'neso iyoho masenyofoho. ⁹ Upa'nimno. Oso a'amu Seteniye yahinomo in'ngkawowo'n'ngkohofoso hwasyo hungkuno ole selalokwofo, Nakwo a'amu Jutafe hon'ngkanomo in'ngkwalokuhwone hn'nwi nakwo'nohini Anituye a'amu ne'nwoho. Oso a'amu ose selalokwofo homo somo ngko sekwoe sifi'ki'nyo'mo wopi'humojamonnho. Nopi'humojao'me'no hofi'ko huno ole uyimontonoho. Sekwo a'amu Filatelifiya sokune'no nimo'nantofoho. Hofi'ko huno ose uyimontonoho. ¹⁰ I sekwo nje hungkunomo tifi nningkapontife so'no yo'mayo tango se'mahonjoso sekwo yokumpohn'nyo lohofi'wo'n'ngkohofo kuyoho. Oso'no ngko sekumo hofiyo wosemokosyohumamonnoho. Tifi no'mo hwe moya'mi olo hwaho lopo humolawotofo sofe hungkuno ikwolofone sohonta yo'mayo tango u'maso pa'n'ngoso sekumo mose'manehoho. O'o, ngko oso hiso'no ngko yokumpohn'nyo wosemokosyohumamonnoho. ¹¹ We'enepi wose'ma'monnoho. Ou, ngko nje syoho sejapmmentoheso sekwo aho yokumpohn'nyo fikemokosyohumamno. Ose miyo'manji a'amu nom'neso sekwoe ahwomomjo ho'yango fehohnjoso nosemapitnnoho. ¹² Sekwo yo'mayo hwahoponjo yahino somo nuyakolofikuji'manji sekwo nje Anituye angomo nohumafikuji engkwosaho pa'nyo umo'nantifeho. Sekwo Anitumo musikwajifitnnehofo. O'o, sekwo ne'no humantokutnnefoho. Ngko nje Anituye yofe'nji nje

yofe songo'nji sekumo wasemti'mokimonnoho. Hwapingoso sekwo nje a'amu ni'hu'nahone kuyoho. Oso'nji ngko Anituye pone songo osomne'no yofe Jelusalemiye eso sekumo wasemti'mokimonnoho. Hwapingoso sekwoe pone ni'hu'nahonefoho. Oso pone hiso ahwommta'ni wapmmontonoho.

¹³ Sekwo haloho'njo ku'manji olo hungkuno hiloso Anituye Towahuno sohwo nje a'amu sokumo selalokunjoso haloho popmno.

A'amu Laoutisiya somne hungkunofoho.

¹⁴ Jisas ose ntonto ole ntimento, Joun kiko hwe engo a'amu Anituye yofe ho'nomayo'ne ango Laoutisiya sopo uhu'mokuwo'n'ingkohoho somo mokosyohumawo'n'ingkohoho sohwanne'no hungkuno ole mtimojo. Ngko hungkuno ne'njo hwapingo sohwo'ni yo'mayo Anitu nt'iwon'ingciso somo in'ingkawowo'n'ingkohe hwo'nyoho. Yo'mayo hungkuno Anitu nt'imentisoso yoloho lijwao'mentohe hwo'nyoho. Oso syoho hiso ito'no imentohefoho. Yo'mayo Anitu mtimokumentiso hwaho'nji ahwomo'nji yo'mayo so'nji ngko hwapingo sohwo'ni olo hungkuno loso sekumo selalokweno.

¹⁵ Yo'mayo yahino iwo'n'ingkohoho so'no ngko huno niyohoho. Sekwo ngkine'no syanifisyontife sohonta sekwo nakwolaho manjo'njo ko yontifi sekwo nje hungkunomo aho yokumpohn'nyo mokemokosyohumayo'njo yontifi sekwo hwasyopo humalofo. Sekwo ngkine'no nakwolaho lontifijontentesi wopingo'nesohilo. I nje hungkunomo aho

yokumpohn'nyo mokosyohumantifijontentesi wop'ingo'nesohilo. I oso'no sekwo hwasyopo humayo so'no ngkilaho. Hwap'ingoso sekwo hwasyopo nohumantifi ole hnnalokwofo. Nje yahinoso peho'no iwolo'mokumnehono. O'o, olo yahino homo lomo wohumamonnoho. Ose hnnalokwofo. ¹⁶ Sekwo ngkine'no we'enepi nningkapontifi hwahoponjo somo we'enepi in'ngkawentifi hwasyopo humalofo so'no ngko simoyihu'nalokweno. ¹⁷ Hwap'ingoso sekwo ole hnniwo'n'ngkohofi, Nakwoe yokumpohn'nyo so'nji yokumpohn'nyo ito'nontani ho'yango engo malokuhwono. Nakwo huno'nji'nwoho. Yo'mayo so'no umofonyo miyo'nji'nwoho. Wop'ingo humalohwono. Ose hnniwo'n'ngkohofofoho. I oso'no sekwo ose ko hnnontifi sekwo t'impinyo kuyoho. Sekwo ho'yango neso ane'njo soku a'apaho'nohino kuyoho. Sekwo nihu'no wonyo nohumentan'ngkofi ngko nosehononji sekumne'no hitoho ntokwoho. ¹⁸ Oseso nje hungkunomo haloho popmno. Ho'yango engo womano likuji ngkinta'ni ahwomomjo ho'yango mpe ntohopmno. Oso ho'yango mpe iyo'ne sekwo tohino engo mayo'manji u yo'mayo umofonyo iyo'manji wop'ingofoho. Mpe noho ntohopmno. Sekwo ngkinta'ni hon'ngkano wop'ingo'nohini hwapife halojo mapijo'manji sekwo mpe tohofikuji sekwoe a'apahomo ekoy'syahon'ngkuji nom'ne a'amu somne'no sekwo won'mango masenonehoho. Sekwo ngkinta'ni molasin mpekuji sekwoe t'imo t'impinyoso nosefisahu'mokuhwoso'no

sekwo t^{imo} wohonantifeho. ¹⁹ A'amu hopi'nonohino somne'no n^{imo}'n^{iw}'o'n^{ing}kiso so'no hof^{iko} wonyo ifijo'manji ngko yoka hungkuno uli'mo hof^{ikoe} hon^{ing}kano nto'no wom^{ihwat}imo. Oso'no sekwoe yahino wonyo so'no huno syaf^{isy}kuji yomo yaof^{ikuji} simeho fiwolo'mokumno. Hon^{ing}kano wop^{ingo} so'no hi semo'n^{ing}kuhwosi nto'no fin^{ing}kamna. ²⁰ Sekwo upa'n^{im}no. Ngko sekwoe simehomjo hoku'yopo lohofonji woswapmmonji hungkuno selalokweno. U, sekwo nje mampaho nupa'n^{ing}kuji nohwosompent^{imaf}ikujo'no ngko noswapm'mo. Ngko sekwo'nji wohumamonnoho. Oso hopo sopo nekwo wosopayo non^{ing}kuhwasi nekwo a'amu afa umo'nantaeho. U kako nje a'amu ne umo'n^{im}otonoho. ²¹ A'amu fihwo kako hwahoponjo yahino somo yakolo'nnyo sohomo ngko yo'mayo hopi'nono yokumpohn'nyo mokosyohumame sohonta oso hwe huhwo sohomo ngko kakimo ngko'njo lopo wom^{ihumat}'monnoho. Nohumehwasi yo'mayoso nakumo enjwa'mo nowent^{ihwone}foho. Oso pa'nyoso ngko sekwoe hwahopo nohumanji yo'mayo hwahoponjo somo uyakolofonji ngko hon^{ing}kano wonyo miyo'njo imentohefoho. Oso'no lohonta ngko nje Mpohwo'nji kakoe epohumayo engo sopo humanji yo'mayo somo mokosyohumaleno.

²² U, sekwo haloho hi'njo ku'manji olo hungkuno hiloso Anituye Towahuno Wop^{ingo} sohwo nje a'amu sokumo selalokunjo somo haloho popmno. Ose nt^{imentis}ofoho.

4

*A'amu ahwomomjoso Anitumne'no
hwomtame ehumalofo.*

¹ Moi'wo ntahon+ngki uhwon+mentoheho, U ahwomomjo hoku'yo nohwosompo'nowentan+ngki uhwon+mentohefoho. Ose uhwononji mampaho kounoho yoka hopa simo'mo upa'n+ngkoheso ole nt+mento, Oyomo. Olopo fisape. Ngko yo'mayo tifi i'mofaponeso wokit+hwamo.

² Ose ntahon+ngki ngko timo komo'no uhwon+mentoheho Anituye Towahuno Wop+ngo ifehu'mokon+syahon+ngki ngko ahwomomo nohumanji uhwon+mentoheho, U ngko hwe engo a'amumo mokosyohumawo'n+ngkiso sohwoe epohumayo somo uhwononji ole syafi+hu'mentoho, U nakwoe Hwe Engo Anitu kako a'amu hopi'nonohinomo mokosyohumayo sohwo humaho.

³ Ose syafi+syonji uhwon+mentoheho sojo hon+koti+kojo'njo pomponaho'njo pa'nyo sohwo nohumentan+ngki uhwon+mentohefoho. Kakoe epohumayo sopo sakungkwolan+ngo kopmmo'nowentan+ngki uhwononji l+mento, Anituye pomponaho wonyoangkafo'njo uhwon+mentohefoho.

⁴ Anituye epohumayo a'amu mokosyohumayo sohwoeso ajwo'mo wentan+ngki nom'ne epohumayo sife aho hopi'nono nom'ne mta'ni osofosofahu'no nomotoku'mo'nowentan+ngki uhwon+ngkeso osopo hwe engo sohwa hofi+koe hwapi+fe halojo'nohino'njo mnokino manji'mofo na'nohino'njo sohwa nohumentan+ngkofi uhwon+mentohefoho. Oso epohumayo so'nji

mnokino manji'mofo na'nohino'njo somo uhwononji ngko huno ole syafihu'mentoho, U a'amumo mokosyohumayo'ne hwafoho. ⁵ Ose syafisyonji Anituye epohumayo'njo sopo nta'ni emta'mingo yonto mampaho pi'ningo ahwomo yoka pa'nyo ho'ningkahonngki upa'nonji uhwonimentoheso kwefoho aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo Anituye epohumayo'njo sopo nosijontanngki uhwononji limentoho, U, Anituye Towahunofoho. Ose limentohefoho. ⁶ Anituye epohumayo somo mitifongo timo honingkonyo pa'nyoso lifawo'nnyoponoho.

Anituye epohumayo momingo sopo yo'mayo kengo songo humayo osofosofahu'nohino sohwa nohumentanngkofi uhwonimentohefoho. Oso songo sohwa hofikoe timo pi'ningo engo'njo hofikoe simano hohnta'ni hohujo hohnta'ni ifeehu'mokahinyo hwafoho. ⁷ Oso songo huhwo sohwa simo'mjo sohwo kako ahwomomjo a'amu sikisiwojo (*laiyoun*) paho pa'nyo'njo hweho. Ose feponjo sohwo kako ahwomomjo a'amu a'apahoso yahu *mpulimokau* pa'nyo'njo hweho. Ose feponjo sohwo kako ahwomomjo a'amu kakoe simanoso a'mosimano'njo hweho. Ae'uyo sohwo kako ahwomomjo a'amu kakoe a'apahoso yihufo siwe sohwife a'apaho'njo hweho. ⁸ Oso songo humayo osofosofahu'nohino sohwa hofiko anga'no anga'nohino sohwa hofikoe fefeelohoso aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni anga'nohino'njo hwafoho. Oso fefeelohoso timo pi'ningo engo'njososo a'apaho hohnta'ni angih-

nta'ni wo'nnyo'njo hwafoho. Hofiko imingo'nji
hinjopo sikuno'nji sikuno huhwo huhwi olo ta
loso ne'no liwo'n'ngkohofi,

Nakwoe Hwe Engo Anitu yo'mayo
yokumpohn'nyo hwofilo'nnyo sohwo si
kiko wopingo'nohino hwosoho.

Kiko wopingo'nohino hwosoho.

Kiko wopingo'nohino hwosoho.

Kiko pa'nyo a'amu fihwo mohumuyoho.

O'o nakwo hopi'nonohino kengo'nwoho.

Kiko ae'mta'ni humamopmentohino sohwo si
olohonta ne'no humahnno.

Kiko engolopohamo ne'no nohumantitne
hwosoho.

⁹ Oso songo humalofo a'amu oso-
fosofahu'nohino sohwa hofiko Anitu
songo ne'no humantihwone sohwo kakoe
epohumayo sopo humaso sohwoe yofe
engo'nji kakoe yokumpohn'nyo ntnne'no
ta lontifi noho'nomantifi isamoyoka
uliwo'n'ngkohofofoho. ¹⁰ Ose liwo'n'ngkohof

sohonta oso hwe engo sife aho hopi'nono nom'ne
mta'ni osofosofahu'nohino sohwa hofiko Anitu
kakoe epohumayo sopo humaso sohumne'no
hwomtame ehumantifi ipitofawentifi oso
Anitu songo ne'no humantihwone sohwoe
yofe engo ho'nomantifi hofikoe mnokino
manji'mofo na'nohinoso kakoe sifeki'nyo'mo
ho'nahumentohofofoho. Ose uhwononji
ole syafihu'mentoho, U, hwe engo sohwa
hofikoe yokumpohn'nyoso Anitu mta'ango
ntihwamentohofofoho. Ose ntihwantifi ta ole
limentohofi,

11 U, nakwoe Hwe Engo Anitu kiko yo'mayo
hopi'nonohino mtì'mokumentohino so'no
a'amu hopi'nonohinoso jije yofe engo'nji
jije yokumpohn'nyo hwofilo'nnyo
so'nji ho'nomayo'ne kiko hopoenohino
hwosoho.

Kiko yo'mayo so'no huno syafìsyonji
wamtì'mokumo lonji imentohinoso
yo'mayo imo'nìmentisofoho.

Oso ta hiso nolìwo'nìngkohofofoho.

5

*Joun kako iyoswo impe mijaho'njo so'nji loj-
wopopojahinyo uhwonìmentisofoho.*

¹ Ngko Anitu kakoe epohumayo sopo
nohumanji uhwonìmentoheso, kakoe aho anga
sohohnta'ni iyoswo sawemo popoki'nnyoso
mokosyohumamentisofoho. Oso iyoswo homo
somo hungkuno paho hohnjo'nji ajwo'mjo'nji
mtì'mokinyo somo impe mijaho'njoso
lojwohofajahinyoso aho fehohnjo hopi'nono
nom'ne mta'ni hufa'uyoho. Lojwohofajahinyoso
hwapìngo olenoho. A'amu sokinjo iyoswo
homo somo mìkwalofe'nefoho. ² A'amu

yokumpohn'nyo ahwomomjo sohwo mampaho
mohm'no ole lìmento, A'amu wopìngo ne sohwo
kako oso iyoswo somjo impe mijaho'njoso
lokoefaofìhwosi fisakuyo'ne hopoenohinoso
tìhwolo. ³ Ose ulahonìngki a'amu ahwomomo

humalofò sohwa hwahoponjo humalofò sohwa
a'amu poyo pe'nìmentohofò sohwa oso iyoswo
homo somo fisakuyo'ne hopoenohinoso nìhu'no
awonoho. ⁴ Ngko oso iyoswo homo somo

nofisajihwosi uhwonyo'ne sohomo huno uhwononji humotaho engo limentohofoho. ⁵ Humotaho lontan'ngko hwe engo fihwo Anituye epohumayo mom'ngopo lohofonto kako ntimento, Kiko humotaho lohotoho. Ihwoni, osopo hwe fihwo humaho. Kako a'amu Jutafe hwe engo ne hweho. Ntefit yofe engo'njo sohwoe imu hweho. Kako Setenimo uyakolofonto hon'ngkano wonyo miyo hweho. Oso'no kako iyoswo popoki'nnyo impe mijaho'njo lojwohofojahinyo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo'njo homo somo wofisojwao'montonoho. Ose ntimentisofoho.

Jisas kako nakwoe wonyo'ne poyo pe'nimentiso sohwo kako Yahu Mu Sipsip Pa'nyo imo'nimentiso sohomo Joun uhwonimentisofoho.

⁶ Nuhwon'ngkahon'ngko Anituye epohumayo'njo sopo oso songo humalofo osofosofahu'nohino sohwanji hwe engo sohwanji nohumentan'ngkofi Jisas Anituye Yahu Mu Sipsip Pa'nyo sohwo Anituye epohumayo mofone sopo likofohumamentisofoho. Hohonta oso yahu huhwo sohomo a'amu fonjahumentohofoso ime hi'njohwo uhwonimentohefoho. Kakoe sihwano'nji timo'nji aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'u'njo hweho. Kakoe timoso Anituye Towahuno pa'nyo'njo hwaho yawojo'meemo uyohojiku'mo'nyofoho. Ose uhwononji ole syafi'hu'mentoho, U, sihwanoso kakoe yokumpohn'nyo m'kun'imposo yakolonoho. Kakoe timoso Anituye Towahuno hweho. Yo'mayo hopi'nono huno unyo

hweho. Ose syafi'hu'mentohefoho. ⁷ Oso Yahu Mu huhwo sohwo kako nowento Anitu kakoe epohumayo sopo humaso sohwo kakoe aho angahohnta'ni iyoswo popoki'nnyoso ma'mentisofoho. ⁸ Nomahon'ngki oso songo humalofo osofosofahu'nohino sohwanji hwe engo sife aho hopi'nonohino nom'ne mta'ni osofosofahu'nohino sohwanji oso Yahu Mu sohwoe sifi'ki'nyo'mo ipitofawo'mentohofofoho. Nohumanji oso hwe engo anga'no anga'nohino sohwa hofi'ko tampuyo pa'n'ngo impe pi'n'ngo'njo so'nji noswanyo na'nohino sopo tikayo akino wop'ngo Anitumne'no wo'nnyo so'nji ma'mentohofofoho. Oso tikayoso a'amu Anitumne'no jomo uli'wo'n'ngkohofo sohwafe hungkunofoho. ⁹ Osopo nohumant'fi ta songo ole uli'mentohofi,

Kiko iyoswo popoki'nnyo impe mijaho'njo loj-wohofojahinyoso nomahoji fisaku joso hopenoho.

Hwap'ngoso a'amu kikimo fonjakohumentohofoso jije hon'yo usi'huma'mentohinoso a'amu hopi'nonohinoso wonyo somta'ni mpe ema'mentohinoso hofi'ko jije a'amu ne imo'n'imentohofofoho.

Kiko oso a'amu hiso temtitofa hopi'nonohino mta'angoso hungkuno kengo kengo'njo a'apaho kengo kengo somta'ni hwaho kengo kengo somta'ni ma'mentohinofoho.

¹⁰ Kiko oso a'amu huhwo sohwo nomanji Anitu'njopo mokosyohumanji hofi'ko Anituye syoho ulohofiyo'ne mmokumentohinofoho.

Oseso hofiiko hwahoponjo a'amu hopi'nonohino
somo womokosyohumanti'feho.

Oso ta hiso Jisasimo ulimentohofofoho.

*A'amu ahwomomjo sohwa Jisas A'amufe
Wonyomne'no Poyo Pe'nimentiso sohwoe yofe
ho'noma'mentohofofoho.*

¹¹ Ngko Joun'ni apa'no uhwononji
upa'nimentoheso a'amu ahwomomjo pi'n'ngo
engo sohwafe mampahoso ho'nimentisofoho.
Oso hopo sopo hofiiko Anituye epohumayo so'nji
yo'mayo songo humalofo osofosofahu'nohino so-
hwanji hwe engo sohwanji nohumentan'ngkofi
hofiiko ku'moku'mofo ihumaji'mentohofofoho.

¹² Hofiiko mampaho engo'nji ole limentohofi,
Anituye Hwomu A'amufe Wonyomne'no Poyo
Pe'nimentiso sohwo
kako yo'mayo mokosyohumayo'ne yofe engoso,
yo'mayo ho'yangoso, yo'mayo huno
wop'ngoso mayo'ne kako hopoenohino
hweho.

Nakwo kakoe yofe engoso noho'nomehwasi
kakoe yokumpohn'nyo so'no yoloho
lijwaofihwasi isamoyoka ulano.

Kakoe simeho wop'ngo umo'nono.

Mango mohm'no ose limentohofofoho. ¹³ Ose
upa'nonji ole upa'nimentoho, Yo'mayo Anitu
mti'mokumentiso ahwomomjo sohwanji hwaho-
ponjo hn'nnonji a'amu poyo pe'nimentohofe so-
hwanji mijo ayomjo sohwanji nakwo hopi'nono
ole limentihwoni,

Anitu kakoe epohumayo sopo humaso sohwo'nji
kakoe Hwomu A'amufe Wonyomne'no

Poyo Pe'n+mentiso sohwo'njimo
isamoyoka m+kun+imposo selalokuhwono.
Nakwo sikoe yofe ho'nosemalokuhwono.
Sikoe yofe engo'nji sikoe yokumpohn'nyo'nji
ne'no nowent+hwonefoho.

¹⁴ Ose ulahon+ngkofi oso songo humalofo os-
ofosofahu'nohino sohwa ole l+mentohofi, Ou,
nehopeho. Ose lahon+ngkofi hwe engo so-
hwa hofiko sikoe yofe ho'nomayo'ne hwomtame
imentohofofoho.

6

*Joun oso iyoswo impe mijaho'njoso lojwohofo-
jahinyoso lokoefamo'nnyo uhwon+mentisofoho.*

¹ Ngko nohumanji uhwon+mentoheso Nakwoe
Wonyo'ne Tohino Ma'mentiso sohwo impe
mijaho'njo lojwohofojahinyo aho fehohnjo
hopi'nono nom'ne mta'ni simo'mjo nto
lokoefoma'mentisofoho. Ose yahon+ngki

songo humalofo osofosofahu'nohino somjo
anga'nohino sohwo kako mampaho ahwomo
yoka hopa a'amu fihumo ole ul+mento, Oyomo.

² Ose ulahon+ngki uhwon+mentoheso yahu (*hous*)
halojo a'amu hn'nomokom+wo'n+ngkiso sopo
a'amu mekinonjo sohwo nokehumanto hwe
engo sohwoe mnokino manji'mofoso nomanto
nowento kakoe mango sohwamo hwotoho
hmmentisofoho.

³ Oso impe mijaho'njo hufa'u lojwohofo-
jahinyoso nolokoefomahon+ngki oso songo
humalofo osofosofahu'nohino somjo osofeponjo
sohwo nom'ne a'amu fihumo ole ul+mento,
Oyomo. ⁴ Ose upo'n+ngkahon+ngko yahu (*hous*)

hon'yo'nohino a'amu hn'nomokom'wo'n'ingciso
sohwo i'mofapmmentisofoho. Oso a'amu yahu
soponjo kehumaso sohomo a'amu hwahopo
humalofo sofe simeho pompenjiyoso wae
yaofone yokumpohn'nyo uy'mentisofoho.
Oso simeho pompenjiyoso wae ihwoso'no
a'amu hwahoponjoso hofiko nolikafikuji
nofonjahin'fitnnefoho. Oso'nji hwakuhwajo
engoso uyahon'ingkofi umentisofoho.

⁵ Oso impe mijaho'njo hufa'u s'hune
lojwohofojahinoso nolokoefomahon'ingki
upa'n'imentoho oso songo humalofo
osofosofahu'nohino somjo hufa'u s'hune
sohwo ul'mento, Oyomo. Ose ula-
hon'ingki uhwon'imentoheho yahu a'amu
hn'nomokom'wo'n'ingciso sikwo'mno
sohwo i'mofapmmentisofoho. A'amu oso
yahu hopo sopo kehumayo sohwo kako
wosopayo yano ulofiyo'ne mt'i'mokinyoso
mokaho'n'imentisofoho. ⁶ Oso hohosohonta
songo humalofo osofosofahu'nohino ajwo
so'mta'ni mampaho ole ho'n'imento, Mijoho engo
nto i'mofapohoho. Oseso hwe fihwo hamniyoho
syoho'njo sohwo kako sikuno anga'nohino syoho
somjo hamniyohoso hofiko'montohwamne'no
sikuno anga'nohino somne'no ahu'mo wosopayo
aho fehohnjo'nohino mpe uy'montonoho.
Wosopayo engo'maho. U hwamo'manji
aho hopi'nono sife fehohnjo hopi'nono.
I ijayo'nji humo'nji hamniyoho honje
moho'naopitnnehofo. Ose ho'n'ingkahon'ingki
upa'nonji wosopayo'ne hamniyoho yokintahopo
imo'n'ingkohoho syafihu'mentohefoho.

7 Nakwoe Wonyo'ne Tohino Engo Ma'mentiso sohwo impe mijaho'njo lojwohofojahinyo osofosofahu'nohino somo lokoefomahon'ngki oso songo humalofo osofosofahu'nohino ae'uyo sohwoe mampaho nom'ne a'amu fihumo ole ho'nimento, Oyomo. 8 Ose ulahon'ngki ngko apa'no uhwon'mentoheho yahu a'amu kehumawo'n'ngkiso hous sohwo i'mofapmmentisofoho. Nolohofahon'ngki a'amu kehumunyo sohwo kakoe yofeso a'amumo poyo imokiyo'ne hweho. Nom'nihwo t'finjo sohwo kakoe yofeso a'amumo tikanomo m'hwajiyo'ne hweho. Oso a'amu huhwo sohwa'u nowenji a'amu hwahopo humalofo hopi'nonohino somo osofosofahu'nohino hotito'mentisiyefoho. Osofosofahu'nohino hotito'mentisiyo anga'no nomehwasi poyo imokahnne'enji yokumpohn'nyo ma'mentisiyefoho. A'amu fehohnjo hwakuhwajo'nji poyo umokanjyoho. Fehohnjo mijoho pe'n'ngkuji poyo wope'nantifeho. Fehohnjo mnokino uy'hwosi wope'nantifeho. Ae'uyo somo sikis'wojo wolo'menao'mtonoho.

9 Hwe nakwoe Wonyo'ne Tohino Ma'mentiso sohwo impe mijaho'njo lojwohofojahinyo aho anga'no hopi'nonohino somo lokoefomahon'ngki uhwon'mentoheho a'amu Anituye yofe'no poyo pe'n'mentohefo sofe huyo'mango oso ijempoho yo'mayo Anitumne'no ho'nasy'wo'n'ngkohoho enjwa so'mo nohumentan'ngkofi uhwon'mentohefoho. Oso a'amu hiso hwahopo songo humamotofo

sohonta hofiko Anituye hungkuno
lutihwamotofo so'no nom'ne a'amuso hofikimo
fonjahumentohofofoho. ¹⁰ Oso huyo'mango
sofe mampaho engo'njo ole limentohofi, Ou,
nakwoe Hwe Engo, kiko yo'mayo hopi'nonohino
yokumpohn'nyo mokosyohumahnno sohwo
kiko wopingo'nohino hwosoho. Jije yahino
nto'nohino'njo hwosoho. Yo'mayo hungkuno
liwo'n'ngkino so'no nakwo huno nayohoho.
Ne umo'nimontonoho. Nakwoe honiyo
somne'no kiko a'amu hwahoponjo somo
aku tohino ntohonta umonneto. I, oso'no
hofiko hofikoe hungkuno somne'no ntohonta
ikwolopitnneto. ¹¹ Ose ulahon'ngkofi a'amu
ahwomomjo sohwa hofiko a'amu anga'no
anga'nohino hisomo hwapife halojo sawemoso
uyonti'fi ulimentohofi, Hofahiyo. Sekwo
we'ene'pi fohontohumamno. Hwangku Anituye
syoho ulohofiyo sen'ngkwa'wehwosa hofiko
sekwo sapmentohofoho hopa sapifitnnefoho.
Anituye syoho ulohofiyo nom'ne somo
a'amu hwahoponjoso hofiko sekumo
fonjasehumentohofoho hopaso hofikimo
fonjahufijoso sekwoe ae'uyo (*nampa*) sopo
hopoen'no imo'n'ngkuhwoso'no sekwo tohino
so'no aku tohino uyonefoho.

¹² Hwe nakwoe Wonyo'ne Tohino Ma'mentiso
sohwo impe mijaho'njo lojwohofojahinyo
aho anga'no hopi'nono nom'ne mta'ni
anga'nohino somo lokoefomahon'ngki
uhwonimentoheso hwomihwo m'kun'imposo
imentisofoho. Oso hohosohonta mofehi'nyoso
sikwo'mno titiso pa'nyo imo'n'ngkahon'ngki

hamno honiyo'nohino imo'n'i'mentisofoho.
¹³ Osohonta hntokwaliyo ahwomo mta'ni
hwahopo piwahu'mentisofoho. Oso hiso'no
nakwo huno moi'wonoho. Ifofo engo yonto
solongkoe ufo'nji mojo'nji wasy+wo'n'ingkiso
hopa hntokwaliyo piwahu'mentisofoho.
¹⁴ A'amu ife popojasy+wo'n'ingkohoho hopaso
ahwomo oso hopa popojonto moi'wo
imo'n'i'mentisofoho. Hwofiki'nyo hwanji
mijo'njo sponjo hwaho we'e sohwanji hofikoe
angoso nuliko'mantifi we'enehwo nonje
ehumamentohofofoho. ¹⁵ A'amu yofe engo'njo
hwaho mokosyohumayo sohwanji hwe engo
hopi'nonohino sohwanji a'amu itokuso'njo
sohwamo mokosyohumawo'n'ingkohoho
sohwanji a'amu hamniyoho'njo sohwanji
a'amu yokumpohn'nyo sohwanji a'amu syoho
ulohofiyohi sohwanji a'amu sokinjo so'nji a'amu
hopi'nono hofiko iyoho engo un'ingkahon'ingki
li'mentohofi, Nakwo sokimo'mo hwa'imo'mo
woswantane'no ihwono. ¹⁶ Ose ulontifi
ul'mentohofi, Hwofiki'nyo sohwo'si, oso hwe
kakoe epohumayo sopo humaso sohwo'nji hwe
nom'ne nakwoe Wonyo'ne Tohino Ma'mentiso
sohwo'nji siko nakumo yoka nal'sihnnoho kiko
nofosomahoji nakumo fifehu'mokonasyo. ¹⁷ U,
siko nakumo yoka nal'sihhne sikunoso olohonta
nto i'mofapohoho. I oso'no nakwoe wonyo
somne'no siko nakumo aku nejapiso sohonta
yokumpohn'nyoso ti'hw waloho'mtolo. O'o,
awonoho. Ose li'mentohofofoho.

7

A'amu Is+lael 'wan hant+let fouti-foua tausen' (144,000) sofe hungkunofoho.

¹ Ose uhwononji nom'ne wojo hopa uhwon+mentoheso, a'amu ahwomomjo osofosofahu'nohino sohwa hwaho tokwajo ae sopo lohofont+fi ifofo oso'mo so'mta'ango osofosofahu'nohino somo aho kesyohumentan+ngkofi uhwon+mentohefoho. Oso ifofo hiso mijo ayomo hwahomo iyo oso'njo sopo muloho'mentisofoho. O'o, ifofo homo somo pijwahumentohofofoho. ²⁻³ Ose uhwononji uhwon+mentoheso, a'amu ahwomomjo nom'ne sohwo mofehi'nyo si'mofapiso so'mta'ni nosaponto An+tu songo ne'no humayo sohwoe ifalifaliyo mt+'mokiyo'neso ahomo nomokosyohumanto mango engo ul+mento, Sekwo a'amu ahwomomjo osofosofahu'nohino sohwasu sekwo hwaho'nji mijo ayo'nji wonyo imokiyo'ne yokumpohn'nyo mokosyohumalofo sohwasu we'e nehwo fohontohumamno. Simo'mo nakwo An+tu ye syoho ulohofiyu sohwasu yomohu'nyopo An+tu kakwo'yohwo sohwoe ifalifaliyo mt+'mokosy+hwasi i osohonta sekwo hwaho'nji mijo'nji iyo'nji wonyo hmmokumno. ⁴⁻⁸ Ose upa'nonji a'amufe yomohu'nyopo ifalifali mt+'mokinyo neso atofu linyoso ole upa'n+mentoho. A'amu Is+lael temtitofu aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo somta'ango a'amu *wan hant+let fouti-foua tausen* (144,000) somo An+tu kakwo sohwoe ifalifaliyo mt+'mokinyo hwafoho. Temtitofu

homo homta'ango a'amu *t#welif tauseniso* (12,000) ma'mentohofofoho.

Jutafe temtitofoso *t#welif tausenfoho* (12,000).

Lupeniye temtitofoso *t#welif tausenfoho* (12,000).

Ngkatiye temtitofoso *t#welif tausenfoho* (12,000).

Asyafe temtitofoso *t#welif tausenfoho* (12,000).

Napitalaiye temtitofoso *t#welif tausenfoho* (12,000).

Monaseye temtitofoso *t#welif tausenfoho* (12,000).

Simeyouniye temtitofoso *t#welif tausenfoho* (12,000).

Lifaiye temtitofoso *t#welif tausenfoho* (12,000).

Isokafe temtitofoso *t#welif tausenfoho* (12,000).

Sepiyulaniye temtitofoso *t#welif tausenfoho* (12,000).

Jousepiye temtitofoso *t#welif tausenfoho* (12,000).

Mpenyaminiye temtitofoso *t#welif tausenfoho* (12,000).

Oso a'amu hofosofe yomohu'nyopo Anituye ifalifaliyo hi'njofoho.

Anituye a'amu ne pi'n'ingo engoso hofi'ko Anituye yofe ho'nomayo'ne uhu'mokumentohofofoho.

⁹ Ose uhwononji nom'ne wojo hopa uhwonimentoheso hwe moya'mi pi'n'ingo engoso oso a'amu hiso a'amu hofi'ko atofojoso hopo'maho. Oso a'amu hiso temtitofohomo homta'angoso hwaho kengo kengo a'apaho kengo kengo hungkuno kengo kengoso

hofiko hwapife sawemo halojo inyoso Hwe Engo sohwoe epohumayo s+mano sopo loho'mentohofofoho. Osopo lohofontifi Anituye mango hwamo uyakolo'mentohofoho so'no tohe hweho nomantifi s+monyo yontifi ¹⁰ mampaho engo'nji ole limentohofi, Nakwoe Anitu epohumayopo humaso sohwo'nji Jisas nakwoe Wonyo'ne Tohino Engo Ma'mentiso sohwo'nji siko nakumo asomo net+mahon+ngki nakwo wop+ngo humalohwono.

¹¹ Ose ulahon+ngkofi a'amu ahwom-omjo sohwa Anituye epohumayo somo ehofomokosyohumalofo sohwa hwe engo sife aho hopi'nono nom'ne mta'ni osofosofahu'nohino sohwanji yo'mayo songo humalofo osofosofahu'nohino oso hwanji hofiko Anitumne'no hwomtame ehumantifi Anituye yofe ho'noma'mentohofofoho. ¹² Ole limentohofi, Nehopeho. Nakwo nakwoe Anitumne'no s+monyo engo uyano. Kakoe yofe engo, kakoe yokumpohn'nyo so'ntnne'no woho'nomano. Kakoe huno wop+ngo yakolo'nnyoso, kakoe yokumpohn'nyoso ne'no nowent+hwonefoho. Oso'no nakwo kakimo isamayoka engolopohamo ul+hwano. Oso hungkunoso nehopeho. Ose ul+mentohofofoho.

Oso a'amu pi'n+ngo engo sofe tohino so'no Joun+mo lut+hwamentisofoho.

¹³ Ose uhwon+ngkahon+ngko hwe engo sife aho hopi'nono nom'ne mta'ni osofosofahu'no somta'ango fihwo nt+mento, Olo a'amu hwapife

halojo sawemo'njo lohwa tihwalo. Nti'mta'ango hwalo.

¹⁴ Ose ntahoningki ulimentoho, Hwe engofo, ngko huno maniyohoyohoho. Kiko huno kiyohoho. Ose ulahoningko oso hwe engo huhwo sohwo kako tango m+kun+imposo i'mofapone so'no ole ntimento, Anitu kako oso tango m+kun+impososo hwahopo uy+imentiso sohonta a'amu hiso nohumanti+fi Anitumne'no yokumpohn'nyo lohofonti+fi poyo pe'n+ngkahon+ngkofi Anitu kako hofi+kimo olo pone'no motosahopohoho. Simo'mo hofi+koe hon+ngkano wonyo somne'no hwapife mijo yaj+jwohofo hopaso hofi+koe hon+ngkano wonyo somo Jisasiye hon+yo'nji wae yao'mentisoso hwapife kiho ane pa'nyo halojo imo'n+mentisofoho.

¹⁵ Oso hiso'no hofi+ko Anituye epohumayo sopo lohokwofo. Sikuno huhwo huhwi im+ngo'nji sikuno'nji hinjopo hofi+ko Anituye ango ahwomomjo somo kakoe syoho ulohofi+wo'n+ngkohofofoho. Anitu kako kakoe epohumayo sopo humanto hofiyo umokosyohumawo'n+ngkisofoho.

¹⁶ Oseso hofi+ko mijoho apa'no mape'nyofoho. Hofi+ko mijo'no mumo'nyofoho. Mofehi'nyo hofi+kimo toho mufojiyofoho. Tohino muhmnnyofoho.

¹⁷ Hwap+ngoso hwe hofi+koe wonyo'ne tohino ma'mentiso sohwo kako Anituye epohumayo sopo nohumanto hofiyo mokosyohumaho. Kako a'amu homo somo mijo timo so'mo ipemotasy+hwosi mijo songo ne'no humayo'ne nifitnnefoho. Osopo Anitu kako hofi+koe timijo wae imof+hwosi hofi+ko humotaho apa'no

malifitnnefoho.

8

*Impe mijaho'njo aho fehohnjo hopi'nono
nom'ne mta'ni hufa'uyo lojwohofojahinyoso
lokoefoma'mentisofoho.*

¹ Ose uhwononji oso wojo hopa s'imo'mo uhwon+mentoheso apa'no uhwon+mentohefoho. Oso hohosohonta nakwoe Wonyo'ne Poyo Imo'n+mentiso sohwo kako impe mijaho'njo iyoswomo lojwohofojahinyo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyoso lokoefomahon+ngki osohonta a'amu hopi'nono oso hopo sopo humamentohofoso hof+ko songo songo miyo'njo yont+fi mampi'nyo humant+fi tifi no'mo hwahopo tango imo'none so'no humafisohunyo imentohofofoho. Oso nohumentan+ngkofi mofehi'nyo we'enehwo umentisofoho.

² Mofehi'nyo we'enehwo noposahon+ngki uhwon+ngkoheso a'amu ahwomomjo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ango hufa'uyo sohwa An+ituye epohumayo'njo s'imanopo humawo'n+ngkohofoho sohwamo An+itu kako kounoho anga'no anga'no hu'muy+mentisofoho.

³⁻⁴ Nohu'muyahon+ngki ahwomomjo nom'ne sohwo ijempoho An+itumne'no yo'mayo ho'nasy+wo'n+ngkohofoho sopo lohofonto kako noswanyo na'nohino'njo tikayo akino wop+ngo'njo us+mokiyo'ne mokosyohumamentisofoho. Hof+ko kakimo hwamno pa'nyo engo akino wop+ngo'njo

umentohofofoho. Kako Anituye hwe moya'mi somne'no jomo ujo hungkuno so'nji hwamno pa'nyo akino wopingo'njo so'nji manto nomihu'mokonto ijempoho na'nohino Anitumne'no yo'mayo ho'nasyiwo'ningkohofosopo Anituye simano sopo wojo somo tikayo akino wopingo'njo so'nji Mphumo jomo ujo hungkuno so'nji wa'mentisofoho. ⁵ Akino wanto kako oso ijempoho somta'ni toho nomanto oso noswanyo homo somo toho ihm'mofonto hwahoyo yawojo'mne'no umokwajimentisofoho. Oso toho hiso nimokwojahoningki ahwomo yoka emta'mingo engo yonto hwahohwomihwo engo imentisofoho. Ose uhwononji ole syafi'hu'mentoho, oso hungkuno Anitumo jomo ujoso tikayo'nji Anituye simo sopo simentisohungkunoso ne umo'nimonto yalofoho.

A'amu ahwomomjo osofosofahn'nohino sohwa kounoho yoka limentohofofoho.

⁶ A'amu ahwomomjo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ango hufa'uyo sohwa hofikoe kounoho yoka wolano lontifi ito'no esyohumamentohofofoho.

⁷ A'amu ahwomomjo simo'mjo huhwo sohwo kounoho yoka lahonngki ifoyo wosoho pa'nyo'nji toho'nji honiyo'nji nem'no uhwoso'mokonto hwahoyo yawojo'mo mo'mentisofoho. Oso hiso nomofahoningki iyo hwahoha hopi'nono hufa'u sihune imo'nimentisoso anga'no toho ningkahoningki hufa'u lohofoho.

8 A'amu ahwomomjo osofeponjo sohwo kako kounoho yoka lahon'ingki hofi'ko toho hwofi'ki'nyo pa'nyo m'kun'imposo engoso mijo ayo hopi'nonohinomo ho'nao'mentohofofoho.

9 Oso toho hiso mijo hufa'u si'hune mtohupo'mentisofoho. Oso mijo anga'nohino sohomo hon'yo'nohino imo'nonto yo'mayo inani'ku songo humamentohofoso poyo pe'n'imentohofofoho. Yofayokino oso ho'mo so'mo a'amu hi'nji nowentan'ingki a'amu hi'nji wae yao'mentisofoho.

10 A'amu ahwomomjo hufa'u si'hune sohwo kounoho yoka lahon'ingki hntokwaliyo engo sohwo toho kwefoho pa'nyo sohwo mij'i'mno nom'ne sopo ho'nao'mentisoso oso mijo huhwo sohwo hufa'u si'hune mtohupo'mentisofoho. Anga'nohino sohomo mo'mentisofoho.

11 Oso hntokwaliyo engo huhwo sohwo kakoe yofeso Noufo Iyoho'njo Pa'nyo hweho. Oso mo'mentiso hopo sopenjo mijoso iyoho'njo imo'n'ingkahon'ingki a'amu hofi'ko ifan'imentohofoho oso iyoho huhwo sohwo polo'meehumentisoso fehohnjoso pe'n'imentohofofoho.

12 A'amu ahwomomjo osofosofahu'nohino sohwo kounoho yoka lahon'ingki mofehi'nyo hamno hntokwaliyo oso hufa'u si'hune mt'ihupo'mentisofoho. Oso anga'no anga'nohino homo somjo hufa'u si'hune hufa'u si'hune mt'ihupo'mentiso homo somjo anga'no anga'nohinoso sikwo'mno imo'n'imentisofoho. Oso hiso'no mofehi'nyo hamno hntokwaliyo

liwo'n+ngkiso sohonta pijijo imo'n+mentisofoho. Fehohnjo majofoho.

¹³ Ose imo'n+mentiso sohonta uhwon+mentoheso siwe mi+kun+mposo sohwo ahwomomo fekwoswahan+ngki uhwononji ole syafi+hu'mentoho, U tango mi+kun+mposo u'mofapmmonte'no yalofoho. Siwe sohwo mampaho mohm'no ole li+mento, Nje a'amu, nje a'amu, sekwo hwahopo humalofo soku, sekumne'no hitoho ntokwoho. A'amu ahwomomjo hufa'u si+hune ae'uyo sohwa kounoho yoka wolant+fi yalokwofo. Noli+kujo'no tango engo mi+kun+mposo wose'ma'montonoho. Ose li+mentisofoho.

9

*A'amu ahwomomjo aho fehohnjo
hopi'nonohino sohwo kako kounoho yoka
li+mentisofoho.*

¹ A'amu ahwomomjo aho fehohnjo hopi'nonohino sohwo kako kounoho yoka lahon+ngki uhwon+mentoheso hntokwaliyo anga'nohino sohwo kako hwahopo pi+wahu'mentisofoho. Nopi+wesyahon+ngki hofi+ko oso hntokwaliyo homo somo pi'n+imo hwapingo ane'njo sopo hano hwosampesoso uy+mentohofofoho. ² Pi'n+imomjo hoku'yo hwosompeehon+ngki oso pi'n+imo homo somjo toho engo somta'ni ti+kayo si+kwo'mno engoso sapmmmentisofoho. Oso ti+kayo hiso mofehi'nyo'nji ifofo si+mano esyaofo'neso si+kwo'mno imo'n+mentisofoho. ³ Oso ti+kayo homo somta'ni mpompali'me pa'nyo pi'n+ingo

engo folofomanto hwaho ae yawojo'mo ifehu'mokahumentisofoho. Oso mpompali'me pa'nyo huhwo sohwa hofi'koe yokumpohn'nyoso a'nanti'hwoyo sohwafe yokumpohn'nyo pa'nyo hwafoho. Oso yokumpohn'nyo hiso'nji a'amumo mokintofo'nefoho.

⁴ Hofi'ko mpompali'me pa'nyo sohwa mo ole uli'mentohofi, Sekwo hoja hwanji iyo hwanji yo'mayo hwaho loponjo foka'nyo somo fonifonyo imokukutoho. O'o, hwe moya'mi Anituye ifalifaliyo yomohu'nyopo mamti'mokinyo'njo somo tohino engo uyimno.

⁵ Sekwo hwe moya'mi hopi'nonohino homo somo tohino engo uyontan'ngkuji hamno aho fehohnjo hopi'nono woseyakolo'montonoho. I oso'no sekwo poyo umokukutoho. Ose ulahon'ngkofi mpompali'me pa'nyo huhwo sohwa tohino engo a'nanti'hwoyo sohwa uy'wo'n'ngkohoho hopaso uyimentohofofoho. ⁶ I oso hohosohonta a'amu tohino engo mafikujo'no poyo wape'nife ko likuji tohino uyifijoso a'amuso hofi'ko poyo pe'nyo'ne honingkanoso motipemapifitnnehofo. Oso hiso'no poyo umo'nano ko lifijoso poyo mmo'n'fitnnehofo.

⁷ Ngko uhwon'mentoheho oso mpompali'me pa'nyo huhwo sohwa hofi'ko oso yahu a'amu hn'nomokom'wo'n'ngkohoho sohwafe engo pa'nyo hwafoho. Hofi'ko ikujoho wofongki'nano lontifi ito'no esyohumentan'ngkofi uhwon'mentohefoho. Hofi'koe mnokino sopo wokoso wonyoangkafo foto'n'mentohofofoho. Hofi'koe simanoso a'mosimano'njo hwafoho.

⁸ Hofi'koe mijiyoso sawemofoho. Hofi'koe mangoso siwatimangofoho. Mango hiso

yokumpohn'nyo yahu sihwano pa'n'ingofoho.
9 Oso mpompali'me pa'nyo sohwa hofikoe swokinoso mijo yihumo sohwafe a'apaho nihu'no sojo pa'nyo uhwon+wo'n'ingkuhwoneso pa'nyo'njo hwafoho. Hofikoe fefeeloho peengku peenjo mpuyo pi'n'ingo engo'njo pa'nyofoho. Yahu pi'n'ingo engo sohwafe kunto'yoka pa'nyofoho. 10 Hofikoe somiso a'amu somo montitofontan'ingkofi hamno aho fehohnjo hopi'nono uyakolo'mentisofoho. Tohino engo mikun'imposo uyimentohofofoho. 11 Mpompali'me pa'nyo sohwafe hwe engo sohwo kako towahuno wonyo sohwo pi'n'imo hwapingo ane so'mo mokosyohumawo'n'ingkiso hweho. Kakoe yofeso a'amu Hipiluso ole liwo'n'ingkohofoso Opeeton. A'amu Ngkilikiso ole liwo'n'ingkohofi Opaliyon. Oso hungkuno hwapingoso olenoho. A'amumo Wonyo Umokuwo'n'ingkiso hweho.

12 Osohonta uhwon+mentoheeso tango engo mikun'imposo simo'mjoso moi'wonoho. Nom'ne hufa'u weho. Tango hufa'u umo'n'imontonoho.

A'amu ahwomomjo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni anga'nohino sohwo kako kounoho yoka limentisofoho.

13 A'amu ahwomomjo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni anga'nohino sohwo kounoho yoka limentisofoho. Oso Anituye simano sponjo ijempoho na'nohino'njo Anitumne'no yo'mayo ho'nasyiwo'n'ingkohofoso sopo hwolafeso osofosofahu'nohino'njo sopo yahu mpulimokau sihwano hopa uhwon+mentohefoho. Oso

ijempoho hopo sopo nta'ni mampaho ho'nimentisofoho. ¹⁴ Oso a'amu ahwomomjo kounoho yoka limentiso sohumo mampaho hiso ole ulimento, Kiko towahuno wonyo osofosofahu'nohino sohwa Mijo Yufiletis tafe sopo impe into'nawotofo sohwamo nu'mahoji fisihuto'mihwajo. ¹⁵ Ose ulahoningki kako nowento isihuto'mihwajmentisofoho. Oso towahuno osofosofahu'nohino wonyo sohwamo Anitu kako olo soswo lomo olo hamno lomo olo sikuno lomne'no impe into'nawo'mentisofoho. Hofiko nowekuji a'amu hwahoponjo hopi'nonohino somo hufa'u sihune hotitofikuji anga'nohino somo fonjasyikuji mtitofu hufa'u umo'nimontonoho. ¹⁶ Oso towahuno wonyo sohwamo isihuto'mihwojahoningkofi ole upa'nimentoho, Towahuno wonyo huhwo sohwafe a'amu ikujoho'ne yahupo kehumalofo sohwa hofiko nihu'no pi'nngo hwafoho. *Tu hantilet miliyon (200,000,000)* hwafoho. ¹⁷ Ngko wojo hopa uhwonngkoheso olenoho. A'amu yahupo kehumalofo sohwafe manji'mofo sojo pa'nyoso honijwo, sonjijo hwosimijo'njo hwafoho. Yahu sohwafe mnokinoso sikiswojo sohwafe mnokino'njo pa'nyo hwafoho. Yahufe mango mta'ni tikayo akino wonyo'njo sikwo'mno hwosimijo'nji toho'nji sijomokoho'nawehe. ¹⁸ Oso toho hiso'nji tikayo akino wonyo sikwo'mno'nji hwosimijo'nji hofikoe mango mta'ni a'amu hwahoponjo somo hufa'u sihune hotitofonto mtitofu anga'nohino somo poyo imokumentohofofoho. ¹⁹ Oso yahu sohwafe yokumpohn'nyoso hofikoe somimo

hofikoe mangomo wo'nnyoponoho. Hofikoe somiso homa a'amumo toho lofiwo'n'ingkiso sohwafe mnokino'njo pa'nyo hwafoho.

²⁰ A'amu poyo mape'nyoso hofiko nohumantifi hofikoe yahino wonyomne'no simeho m+wolo'mokiyo'njo imentohofofoho. O'o, hofiko towahuno wonyo homo somne'no hwomtame ulohofiwon'ingkohofofoho. Oso towahuno wonyo huhwo sohwafe yofe ho'nomayo'ne so'no hofiko hwasyo anituye huyo'mango sojo mta'ni iyo mta'ni hwaho mta'ni mtimokontifi osomo hwomtame imentohofofoho. Oso mtimokumentohofoso haloho mupa'nyofoho. Timo muhwonyofoho. Hano memoyo'njofoho. ²¹ A'amu hiso hofiko nom'ne a'amu somo nofonjasyontifi ki'nyo imokontifi a'mohufo yontifi yo'mayo ho'yangoso hufo ma'mentohofofoho. Oso yahino wonyo homo somne'no hofikoe simeho m+wolo'mokiyo'njo imentohofofoho.

10

A'amu ahwomomjo sohwo Jounimo iyoswo uyahon'ngki Joun nimentisofoho.

¹ Ngko oso hohosohonta uhwonimentoheso, a'amu ahwomomjo nom'ne yokumpohn'nyo sohwo ahwomo mta'ni pmentisofoho. Kakoe manji'mofoso himofoho. Kakoe mnokinopo sakungkwolan'ngo kotofahinyo hweho. Kakoe simanoso mofehi'nyo pa'nyofoho. Kakoe sifeso toho sitnnyo pa'nyofoho. ² Kakoe ahomo iyoswo we'e popojahinyofoho. Oso iyoswo hiso

fisojwahinyofoho. Kakoe sife angahohnjoso mijo ayo sopo fesyohumaho. Sife hwonamonyoso hwahopo fesyohumaho. ³ Oso hopo sopo kako nohumanto mampaho mohm'no sikisiwojo hauwayo yoka hopa lahon+ngki ahwomo yoka aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'u ho'n+ngkahon+ngki oso homo somta'ni hungkuno upa'n+mentohefoho. ⁴ Oso hungkuno ahwomo yoka somta'ni upa'n+mentoheso wamti'mokumonji yahon+ngko mampaho ahwomo mta'ni nt+mento, Oso hungkuno ahwomo yoka aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo ho'n+ngkisoso k'iko ifalifaliyo nomti'mokohotoho. Hiyaso mokosyohumaho.

⁵ Oso a'amu ahwomomjo sife anga'no mijo ayo sopo fesyohumanto sife nom'ne hwahopo fesyohumaho huhwo sohwo kako hungkuno nehopi ujo'neso kakoe aho anga hohnjoso ho'noma'mentisofoho. ⁶ Noho'nomanto ul+mento, Anitu songo ne'no humaso sohwo yo'mayo ahwomomjo so'nji hwahoponjo so'nji mijo ayo somjo so'ntne mt'i'mokumentiso sohwo yokintahopone'no hungkuno nehopi walimonne'no yohono. Hungkuno olenoho. Sikuno moi'wonoho. Oso'no Anitu kako mohontohumanehoho. O'o, a'amufe hungkuno ikwolofone sikunoso nto i'mofapohoho. ⁷ A'amu ahwomomjo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo sohwo kounoho yoka ho'n+ngkuhwoso'no yo'mayo hungkuno Anitu kakoe syoho ulohofiyo sohwo uyahon+ngki nal+motofoso olhonta ne umo'n+montonoho. Hohonta olo hungkuno

hiloso huno mehohosasiyo'njo imojoso olohonta ne imo'n+ngkuhwoso'no a'amufe hunoso wehohosahumontonoho.

⁸ Ose lahon+ngki oso mampaho ahwomo mta'ni s+imo'mo nt+mentiso hopaso olohonta apa'no ntohi, Olohonta k+iko nuhuji oso iyoswo a'amu ahwomomjo sohwo s+ife anga'no mijo ayomo fesyohumanto nom'ne hwahopo fesyohumaso sohwo kako iyoswo fisojwosyohumasoso k+iko maho. ⁹ Ose ntahon+ngki ngko nowenji ul+mentoho, K+iko oso iyoswo we'eso ntape. Ose ulahon+ngko nt+mento, Ou, k+iko olo iyoswo loso nomahoji hmnyo. K+iko njoso humo meyo kihwosi u j+je s+imeho mo'mo iyoho wakimntonoho. ¹⁰ Ose ntahon+ngki iyoswo we'e loso a'amu ahwomo mta'ango sohwoe aho mta'ni nomanji man+mentoheso nje mangomo humo meyo niyahon+ngki n+ngku'n+mentoheso iyoho nn+mentisofoho. Hwap+ngoso yo'mayo imo'noneso tango'njofoho.

¹¹ Ose yahon+ngko nt+mentohofi, K+iko hwe moya'mi anga hopi'nonohino hungkuno kengo kengo'njo hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumawo'n+ngkohoho oso hwamne'no oso iyoswo n+ngkinoso yo'mayo imo'none so'no filut+hwaho. Ose nt+mentohofofoho.

11

A'amu hufa'u hwa'u An+ituye hungkuno ujo'ne hungkunofoho.

¹ Ngko nohumentan+ngko anga imayo iyo'ne iyo ntapont+fi nt+mentohofi, Nol+kafohoji An+ituye tojo anga engo Jerusalem lohojwo

so'nji oso ijempoho yo'mayo Anitumne'no ho'nasyiwo'n'ngkohoho so'ntnne'no sawemo so'no yamofu fiyo. Ose yohoji kiko a'amu Anituye angomo Anitu kakoe yofe ho'nomayo'ne humalofu somo atofu fiso. ² Oseso kiko oso angkuhwafo we'e mempo hohnjo somo yamofu yohotoho. O'o, oso a'amu Anitumo simeho hi'ntnnono muyo'njo iwo'n'ngkohoho sofeponoho. Oso'no kiko yamofu yohotoho. A'amu hiso hofiko ango Jelusalem so'nji oso angkuhwafo we'e mempo hohnjo so'nji fonifonyo yontan'ngkuji soswo hufa'u sihune uyakolofihwosi nom'ne hamno aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni anga'no uyakolofihwoso'no fonifonyo wesojwaofantifeho. ³ Fonifonyo hiso yontan'ngkuji a'amu hufa'u hwa'u nje hungkuno ujo'ne yokumpohn'nyo uyime sohwa'u siko ifa nano ho'yoso meki'nisoso hofikoe simeho tango unyoso a'amumo utihwayo sohwa'u tifi yo'mayo imo'none so'no ulanjiyoho.

⁴ Ulontan'ngkohosi soswo hufa'u sihune nom'ne hwasyopo uyakolofonefoho. Ose ntahan'ngki uhwonimentoheso, oso hwe hufa'u sohwa'umne'no hohonta hwe fihwo Sekolaiya kako hungkuno ifalifaliyo mt'i'mokumentisofoho. Siko iyo hufa'u ipisayo'njo sikiloho hufa'u Anitu yo'mayo hwaho mokosyohumayo sohwoe simanopo loho'mentisiye hwa'uyoho. Ose uhwononji Sekolaiyafe hungkuno hiso ne imo'n'mentisoso uhwonimentohesofoho. ⁵ Ose uhwonimentoho, a'amu wonyoso hofiko hwe sohwa'umo

wonyo umokantifi sikoe mango mta'ni toho sosijaofaponto sikoe mango sohwo toho ulasyiwo'ningkisofoho. Ou, a'amu hwe hufa'u hwa'umo wonyo umokumo lihwoosi yoso sohwo kako oso pa'nyoso wape'nimontonoho. ⁶ Oso hwe sohwa'umo Anitu kako yokumpohn'nyo m+kunimposo uy+mentiso so'no siko ifoyo honingkano ifoyo masiyo'ne pijwasiyoso siko hoponoho. U siko ole liso'manji, A'amu somo yo'mayo tango u'mano. Ose liso'manji ne umo'nono lisoso siko hoponoho. Oso hohosohonta siko Anituye hungkuno ulonji yo'mayoso imentisiyefoho.

⁷ Siko Anituye hungkuno moi'wo losojwaofahoningki pi'nimo hwapingo ane somta'ni sikisiwojo engo si'mofapmmentisofoho. Nosi'mofaponto hwe sohwa'umo toho wolofahumo lonto ikujoho fongki'nontifi siwojo sohwo hwe sohwa'umo hwotoho fento toho lofahumentisofoho. ⁸ Sikoe pijafoso honingkano engo sopo wo'mentisofoho. Oso pone engo homo somo hohonta sikoe hwe engo sohomo iyopo fonjinto'ofahumentohofofoho. Oso pone engo so'no pahnnimo hungkuno liwo'ningkuhwoneso ole, Soutom'nji Ijipi'njoho. Hwapingoso oso a'amu huhwo sohwa hofikoe honingkano wonyoso a'amu Soutom'nji Ijipi'njo pa'nyo hwafoho. ⁹ Sikoe pijafoso ne'no nowentaningki a'amu temtifofo kengo kengo'mta'angoso hungkuno kengo kengo hwaho kengo kengo'mjoso nohumantifi oso pijafoso somo uhwonontaningkofi sikuno hufa'u sihune nom'ne ajwopo mtihupemjao'mentisofoho.

A'amu honingkano wonyo'njoso hofiko ole limentohofi, Nom'ne a'amu sohwa oso hwe sohwa'uye pijafoso ijopijisyasyikutoho. Ose limentohofofoho. Hwapingoso hwe sohwa'uye yofeso monje yasiyo'nefoho. ¹⁰ Hwe sohwa'u poyo pe'nyoso'no a'amuso simeho wopingo umon'ingkahon'ingki simonyo engo yontifi wosopayo engo iloho yontifi hofikoe simeho wopingo umon'nyo so'no hofikoe a'amu somo ho'yango engo uyimentohofofoho. Hwapingoso ole, oso hwe sohwa'u siko songo nohumentan'ingkiye sohonta siko a'amufe honingkano wonyo somne'no Anituye hungkuno ulonji tohino uyimentisiyefoho.

¹¹ Oseso sikuno hufa'u sihune nom'ne ajwopo mtihupo lohofonto memjaofahon'ingki Anitu sikimo songo ulika'mentisofoho. Siko nolikofahon'ingki a'amuso hofiko sikimo uhwonontifi iyoho engo imentohofofoho.

¹² Hofiko mampaho ahwomo mta'ni ole upa'nimentohofoho, Siko olopono fisapinyo. Ose upa'nontifi mango huhwo sohwa nuhwonontan'ingkofi siko ahwomomno himopo simentisiyefoho. ¹³ Nosahon'ingki hwomihwo engo imentisofoho. Imentisoso pone engo Jelusalemmjo poneso homo homta'ni kenga'no kenga'no ya'mi ya'me yao'mentisofoho. Olo hopa piwahu'mentiso,

pone aho hufa'u mta'ni hotito'nohini anga'no piwahu'mentisofoho. Aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni osofosofahu'no loho'mentisofoho. Nopiwesyahon'ingkofi a'amu *sefen tausen* (7,000) pe'nimentohofofoho.

A'amu poyo mape'nimmentohofoso iyoho engo uningkahonngki ole limentohofi, U Anitu ahwomomo songo humaso sohwo Hwe Engo nehopeho. Ose limentohofofoho.

¹⁴ Tango hufa'u moi'wo nto imo'nimentisofoho. Tango ae'uyoso i'mofaponeso uhwonimentiontohefoho.

A'amu ahwomomjo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo sohwo kako kounoho yoka limentisofoho.

¹⁵ Oso hohosohonta a'amu ahwomomjo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo sohwo kako kounoho yoka lahonngki mampaho pi'ningo ahwomo mta'ni ole ho'nimentionto, Seten olo hwaho lomo mokosyohumamojofoho. I olohonta nakwoe Hwe Engo Anitu'nji Kilais uhwatimentionto sohwo'nji siko hwaho loso ni'hu'nahone womokosyohumanjiyoho. Kakoe yofe engo hwaho mokosyohumayo'neso ne'no nowentihwonefoho. ¹⁶ Ose ho'ningkahonngki oso hwe engo sife aho hopi'nono nom'ne mta'ni osofosofahu'nohino sohwa Anitu'njopo hofikoe epohumayo sopo humawo'nngkohoho sohwa hofiko Anitumne'no hwomtame ehumantifi Anituye yofe ho'noma'mentiontohofofoho. ¹⁷ Ole limentohofi,

U nakwoe Hwe Engo sohwo si kiko jije yokumpohn'nyoso hwofilo'nnyo'njo hwosoho.

Oseso kiko hohonta humamopmmentohino sohwo si olohonta ne'no humahnno.

Kiko jije yokumpohn'nyo'nji hwaho homo somo mokosyohumomopalokuno.

Oso'no nakwo isamoyoka engo kilalokuhwono.

¹⁸ A'amu kikimo simeho hi'ntnnono
mokijape'njoso hofiko simeho tango engo
uyalofoho.

Hwapingoso jije sikuno hofikimo tango uyo'neso
nto i'mofapohoho.

Olohonta kiko a'amu poyo pe'nyo sofe yahino
somne'no yano ulofimonnoho.

Hohonta a'amu jije hungkuno ulimotofoto
sohwanji jije a'amu yofe engo'njo
sohwanji yofe engo ane'njo so'nji kikimo
enjwa'mo humamotofoto somo ho'yango
wopingo uyimonnoho.

A'amu hwahopo wonyo imentohofoto somo wae
wee'omonnoho.

¹⁹ Ose ulahoningkofi ahwomomjo Anituye
ango engo somjo hwosompo'nowentaningi
uhwonimentoheso oso ipofoto a'amu Juta
hohonta mtimokumentohofoto pa'nyoso Anituye
hungkuno'njo nakwo'nji makotiku'nyo'neso
nowentaningi uhwonimentohefoho. Oso hiso
ngko nuhwoningkahoningko emta'mingo ya-
honingi yomayo mampaho honingkahoningki
ahwomo yoka lahoningi hwomihwo yonto ifoyo
sisayo'njo humentisofoho.

12

*Joun kako a'mu si'nji homa'nji uh-
wonimentisofoho.*

¹ Ahwomomo uhwononji poji entihwayo
hopaso uhwonimentohofofoho. A'mu fisi
kakoe manji'mofoso mofehi'nyo pa'nyo
imentiso uhwonimentohefoho. Kako hamnopo

nohumanto kakoe yofe engo so'no imayo monji'ma'niyoho. Mnokino manji'mofoso hntokwaliyo aho hopi'nono sife mta'ni hufa'u'njiyoho. ² Kako simeho'njosi mehomi mayo'ne tohino engo umningkahonngki youwo youwo lonto aswo woma'mto imentisofoho. ³ Ose uhwononji nom'ne poji entihwayo ole uhwonimentoho. Homa hon'yo'nohino mikun+mposo engo sohwo kakoe mnokino aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'u'njo hweho. Mnokino somo anga'no anga'nohino sopo a'amu hwaho mokosyohumawo'nngkohoho sohwafe mnokino manji'mofo montito'meehin+mentisofoho. Kakoe sihwanoso aho hopi'nonohino'njo hweho. ⁴ Hntokwaliyo hopi'nonohino somo hufa'u sihune hotito'mentisoso mtitofa anga'no homa sohwo kakoe somi'nji hulijusy+mokwojahonngki hntokwaliyo hwahopo piwahu'mentisofoho. Homa huhwo sohwo a'musi kako mehomi aswo woma'mto yontanngki homa sohwo humuhwontohumantisofoho. Hwapngoso kako mehomi sohomo wofonjahumonto humihwontohumantisofoho. ⁵ A'musi kako hwomu aswo ma'mentisofoho. Oso hwomu huhwo sohwo kako tifi no'mo a'amu hopi'nonohino somo yokumpohn'nyo mokosyohumane hweho. Oseso oso a'musi kako hwomu aswo nomahonngki a'amu ahwomomjo sohwa hofiko oso hwomo sohomo nutimantifi Anituye epohumayo kako'nji wojo sopo uhumatimentohofofoho. ⁶ Oso hohosohonta

oso a'musi kako hwaho a'amu ane sopo Anitu kako a'mu simne'no ango molahumentiso sopo hiyaso le'ofonto nohumentan'ngki a'amu ahwomomjo sohwa hofi'ko wopayo uyont'fi nto'no mokosyohumentan'ngkofi soswo hufa'u si'hune nom'ne ajwopo mt'hupo hamno aho fehohnjo hopi'nono fehohnta'ni anga'no uyakolo'mentisofoho.

⁷ Oso hohosohonta oso hiso uhwononji nom'ne uhwon'imentoho, ahwomomo ikujoho engo l'ika'mentisofoho. Ahwomomjo hwe yofe engo'njo Maikel oso hwo'nji kakoe ahwomomjo a'amu sohwanji hofi'ko homa sohwo'nji nom'ne sohwa homa sohomo in'ngkamotofo sohwanji ikujoho engo fongki'n'imentohofofoho.

⁸ Oso ikujoho fongki'n'imentohofoho hiso Maikel kakoe a'amu ahwomomjo sohwanji hofi'ko homa sohwo kakoe a'amu sohwanjimo hwotoho fenti'fi ahwomo mta'ni wae yao'mentohofofoho.

⁹ Oso'no homa sohwo kakoe hon'ngkano ahwomomo siyo'neso ni'hu'nahone hano pitofasyont'fi hwahopo ni'hu'nahone ho'nao'mentohofofoho. Oso homa hohonta humamentiso huhwo sohwo Seteniyoho. Oso Seten huhwo sohwo kako hwe moya'mi hwahoponjo somo hwasyo hungkuno uli'wo'n'ngkiso hweho. Oso huhwo sohomo kakoe a'amu'njo hwahopo weho'naofapmmentohofofoho.

¹⁰ Ose yahon'ngkofi ahwomo mta'ni mampaho engo ole ho'n'imento, Olohonta nakwoe Anitu kako nakumo moi'wo nto menesojwao'maho. Olohonta Anitu

kako Seten+ye tojo somta'ni moi'wo nto mesejwonamokwoho. Oso'no An+itu'nji kakoe hwomu uhwosopo'mentiso Kilais oso hwo'nji sikoe yakumpohn'nyoso olohonta ut+hwa'nyopo nto i'mofapohoho. Olohonta siko n+ihu'nahone yokumpohn'nyo wonemokosyohumanjiyoho. Kilais kako yofe hwofilo'nnyoso nto makwoho. Hwap+ingoso Seten kako s+kuno huhwo huhwi An+ituye s+imanopo lohofonto An+ituye a'amu somne'no hwasyo hungkuno mji+l+imojo sohwo n+ihu'nahone ahwomo mta'ni wae yamokwoho.

¹¹ Nakwoe a'amu Jisas hof+koe hon+ingkanu wonyomne'no kakoe hon+yo us+huma'mentiso so'nji An+ituye hungkuno a'amu nom'ne somo lut+hawawo'n+ingkohofoso oso An+ituye hungkuno hiso'nji hof+kimo yokumpohn'nyo utofahon+ingki Seten+mo hwotoho hmmentohofofoho. Hof+iko olo hwaho lopo wop+ingo humayo so'no huno mosyaf+siyo'njo imentohofofoho. O'o hof+iko An+ituye syoho so'no mango sohwa hof+kimo fonjasiyo so'no iyoho munyo'njo imentisofoho.

¹² Oseso sekwo a'amu ahwomomjo soku Seten kako ahwomomo ul+iko'ma'mentiso so'no sekwo s+imonyo fiy+mno. I oso'no sekwo hwahoponjo soku mijo ayomjo sokune'no ngko hitoho ntokwoho. Seten kako s+imeho tohino'nji sekuyepono nto pmmaho. Seten kako kakoe s+kuno tifo so'no huno uyohoho. Ose ho'n+mentisofoho.

¹³ A'amu ahwomomjo sohwa oso homa Seten sohomo hwahopo noweho'nofopahon+ingkofi Seten kako hon+ingkan+mentisoso hwahopo hu-manto kako a'mu hwomu aswo ma'mentiso simo

tifi inifoto'mentisofoho. ¹⁴ I inifotofontaningki oso a'mu simo Anitu kako yihufo siwe fefeeloho usopiyofahoningki oso a'musi kako hwaho a'amu ane sopono fekwamentisofoho. Osopo Anitu oso a'mu hne'no ango nto'no esyohumamentiso so'no homa sohwo kakimo toho molofasiyo'njo imentisofoho. Oso hopo sopo a'amu ahwomomjoso hofiyo umokosyohumentaningkofi soswo hufa'u sihune hamno aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni anga'nohino uyakolo'mentisofoho. ¹⁵ Homa sohwo kako ape simo mijo womihulofononto kakoe mango mta'ni mijo ifofayo pa'nyo swaponto oso a'mu simo tifi umjihwosi womihulofononto imentisoso awonoho. ¹⁶ Oso mijo hiso oso a'mu simo womihulo'mo lonto tifi iningkowahoningki hwaho sohwo nuhwononto mango yo'mokosyohumentaningki mijo ukwato lohofonto oso mijoso weningku'naofamentisofoho. ¹⁷ Oso homa sohwo oso hiso nuhwononto oso a'mu hne'no simeho tohino mikunimposo umningkahoningki oso a'mu siye imu sohwo wofonjahumonto imentisofoho. Oso imu huhwo sohwa hofiko Anituye hungkunomo tifi iningkawowo'ningkohofofoho. Hofiko Jisasiye hungkuno lontifi iningkwalokwofo. ¹⁸ Oso homa huhwo sohwo kako mijo ayo momingo sopo loho'mentisofoho.

13

Sikisiwojo nihu'no wonyo hufa'u hwa'u

i'mofapmmentisiyefoho.

¹ Ngko nohumanji uhwonimentoho. Ngko a'amu sikisiwojo pa'nyo ni'hu'no wonyo sohwo i'mofopahon'ngki uhwonimentohefoho. Oso a'amu sikisiwojo pa'nyo huhwo sohwo kakoe mnokinoso aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'u'njo hweho. Oso mnokino hopo sopo Anitune'no sifajo hungkuno mt'i'mokinyo wo'nnyoponoho. Kakoe sihwano aho hopi'nonohino'njo hweho. Oso hwe sikisiwojo pa'nyo sohwo kakoe yofe engo utihwayo'ne kakoe sihwano anga'no anga'nohino hopo sopo a'amu hwaho mokosyohumayo sohwoe mnokino manji'mofo wo'nnyoponoho.

² Oso a'amu sikisiwojo pa'nyo sohwo kakoe sife yokumpohn'nyoso nomonyo sife yokumpohn'nyoso pa'nyofoho. Kakoe mangoso sikisiwojofe mango'njo hweho. Oso siwojo huhwo sohwo i'mofopahon'ngki oso homa Seten sohwo kakoe yokumpohn'nyo uyonto yofe engo kakoe pa'nyo uyimentisofoho. Oso'no kako Seten'ye yo'mayoso mokosyohumamentisofoho.

³ Oso sikisiwojo pa'nyo mnokino pi'n'ingo'njo sohwo kakoe mnokino anga'nohino somo uyo'njo uhwonimentohefoho. Oso mnokino homo somo a'amu nofonjonyahon'ngkofi mape'n'immentisofoho. O'o ime nto limentisofoho. Oso a'amu sikisiwojo pa'nyo huhwo sohwo a'amu nuhwonont'fi pisopisaho lont'fi t'fi in'ngkamentohofofoho. ⁴ Oso a'amu sikisiwojo pa'nyo huhwo sohwo homa engo sohwo kako kakoe yokumpohn'nyo

uy+mentisofoho. Ose uyahon+ngki a'amu pi'n+ngo engo nohumant+fi uhwonont+fi hof+ko oso homa sohwo'nji oso a'amu s+wojo pa'nyo sohwo'njimo sikimne'no hwomtame ehumamentohofofoho. Ose yont+fi li+mentohofi, Olo a'amu sikis+wojo pa'nyo lohumo yakolo'nnyoso t+hwolo. O'o, awonoho. Nakwoe hwe engoso oloho hweho. Ose li+mentohofofoho.

⁵ Oso a'amu sikis+wojo pa'nyo sohwo kako An+tumne'no hungkuno ni+hu'no wonyo lontan+ngki An+tu kako t+imo'nohini uhwon+mentisofoho. Oso'no oso a'amu kako kakoe yokumpohn'nyo mta'ni kakoe huno mta'ni yo'mayoso yontan+ngkuhwosi soswo hufa'u s+hune hamno aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni anga'nohino uyakolofonefoho. ⁶ Kako An+tu sohwo'nji An+tuye a'amu ne so'nji yo'mayo ahwomomjo so'ntnne'no sifajo li+wo'n+ngkiso hweho. ⁷ Kako An+tuye a'amu ne somo ikujoho wafongku'monto yahon+ngki An+tu kako t+imo'nohini uhwon+ngkahon+ngki kako An+tuye a'amu ne hwahopo humalofo somo ikujoho fonjonto uyakolo'mentisofoho. Oso'no kako hwaho hopi'nonohino somo mokosyohumayo'ne yofe engo ma'mentisofoho. Kako a'amu temtitofu kengo kengo so'nji hungkuno kengo kengo'njo somo aho yokumpohn'nyo mokosyohumamentisofoho. ⁸ An+tu olo hwaholo mt+imokumentiso sohonta a'amu hopi'nono olo hwaho loponjoso hof+koe yofe iyoswo songo ne'no humayo'ne somo mawo'nnyoso hof+ko oso a'amu s+wojo pa'nyo sohomo hwomtame uloho'mentohofofoho.

⁹ A'amu haloho'njo ku'manji olo hungkuno loso a'amu sikis+wojo pa'nyo sohwo kako Anituye a'amu somo ulohofone so'no haloho upa'n+mno. ¹⁰ A'amu somo impo'angomo uhwat+mo l+hwosi impo'angomo uhwat+montonoho. I a'amu somo hos+mno'nji wofonjahumo l+hwosi a'amu nom'neso oso a'amu hisomo hos+mno'nji wofonj+syant+feho. I oso'no Anituye a'amu hiso hof+ko yokumpohn'nyo lohof+kuji Anitumo simeho hi'ntnnono ne'no uy+kufe.

¹¹ Osopo nohumanji ole uhwon+mentoho, a'amu sikis+wojo pa'nyo nom'nehwo hwaho mta'ni noposwolohofahon+ngki uhwon+mentohefoho. Kakoe s+hwano hufa'uyoso yahu *sipsip* s+hwano pa'nyo'njo hweho. Kakoe mampahoso homa Seten sohwoe mampaho pa'nyo'njo hweho. ¹² Oso a'amu sikis+wojo pa'nyo s+mo'mjo sohwoe yokumpohn'nyo engoso a'amu t+finjo sikis+wojo pa'nyo sohwo oso yokumpohn'nyo engo homo somo nomanto a'amu sikis+wojo pa'nyo s+mo'mjo sohwo'nji nohumanto a'amu hopi'nonohino somo hungkuno yokumpohn'nyo ul+mento, Olo sikis+wojo s+mo'mjo lohwo a'amu kakoe mnokino anga'nohino somo fonjahumentohofoso somo ime l+mentiso sohomo sekwo hwomtame fehumamno. Ose ulahon+ngki a'amu hopi'nonohinoso hungkuno hisomo t+fi in+ngkamentohofofoho. ¹³ A'amu sikis+wojo pa'nyo t+finta'ango sohwo kako yo'mayo wonyoangkafo a'amu miy+wo'n+ngkiyohofoso imentisofoho. A'amuso

hofiko nuhwontohumentaningkofi toho
ahwomo mta'ni hwahopo piwasiyo'ne
imokumentisofoho. ¹⁴ Anitu kako oso a'amu
sikiswojo pa'nyo tfinjo somo timo'nohini
uhwonontaningki sikiswojo sohwo kako
kakoe huno mta'nohini imojo hweho.
Oseso oso a'amu sikiswojo pa'nyo tfinjo
huhwo sohwo kako a'amu siki swojo pa'nyo
simo'mjo sohwo'nji nohumanto yo'mayo
wonyoangkafo a'amu miywo'nngkiyohofoso
yonto a'amu hwahopo humalofo somo
honingkano hwasyomo ipemotamentisofoho.
Hwe moya'mi homo somo a'amu sikiswojo
pa'nyo simo'mjo sohwo ole ulimento, Sekwo
soku, oso a'amu mnokino anga'nohino somo
hosimno'nji fonjasyahoningkofi songo ne'no
humaso sohwoe yofe ho'nomayo'ne sekwo
kako'ne sojo huyo'mango mtimokumno. ¹⁵ Ose
ulahoningki a'amuso hofiko sojo huyo'mango
mtimokahoningkofi a'amu tfinjo sikiswojo
pa'nyo sohwo pefo ulohofonto huyo'mango
hiso songo umokonto mamtnno'nji mampaho'nji
uyimentisofoho. Oso huyo'mango huhwo
sohumo a'amu hwomtame mihumayo'njo
somo huyo'mango huhwo sohwo poyo
umokumontonoho.

¹⁶ A'amu sikiswojo pa'nyo tfinjo sohwo kako
a'amu hopi'nonohino somo ole ulimento, Sekwo
oso a'amu sikiswojo simo'mjo pa'nyo sohwoe
ifalifaliyoso sekwoe ahopo yomohunyopo
mtimokinmno. U a'amu hopi'nonohino
soku, sekwo yofe engo'njo yofe engo ane'njo,
syoho'njo syoho ane'njo, hamniyoho engo'njo

ho'yango ane'njo, sekwo hopi'nonohino hoku sekwoe yomohu'nyopo ahopo oso a'amu sikis+wojo pa'nyo simo'mjo sohwoe ifalifaliyoso mt+'mokin+mno. Ose ul+mentisofoho. ¹⁷ A'amu oso ifalifaliyo ane'njo sohwo kako wosopayo yo'mayoso mpe miyonehoho. U nom'ne a'amu kakinta'ni yo'mayoso mpe mulohopitnehoho. Oso ifalifaliyoso a'amu sikis+wojo panyo simo'mjo sohwoe yofe u kakoe yofe uyohope-e'ne mt+'mokin+yofoho. A'apahopo mt+'mokin+yoso a'amu sohwoe kakwo'yohwo huno syaf+siyo'nefoho. ¹⁸ Oso ifalifaliyo so'no huno wosyof+syano. A'amu huno'njo sohwo kako ifalifaliyo hiso atofolihwosi huno ole uyonefoho. Ifalifaliyoso a'amumo upiyof'nefoho. Mt+'mokin+yohisolenoho, *sikis hantilet sikis+iti-sikis+foho* (666).

14

A'amu 'wan hantilet fouti-foua tausen' iso (144,000) hof+koe ta songo limentohofofoho.

¹ Ngko nohumanji ole uhwon+mentohefoho, oso Hwe nakwoe Wonyo'ne Poyo Pe'n+mentiso sohwo kako hwof+ki'nyo Saiyon sopo nohumentan+ngki a'amu *wan hantilet fouti-foua tausen+iso* (144,000) kako'nji humentan+ngkofi uhwon+mentohefoho. Oso a'amu hofofe yomohu'nyopo a'amu nakwoe wonyo'ne poyo pe'n+mentiso sohwoe yofe'nji kan+ngkwohwoe yofe'nji wentan+ngki uhwon+mentohefoho. ² Ose uhwononji mampaho ahwomo mta'ni upa'n+mentohefoho.

Mampaho hiso mijifatikusi'yoka ahwomo yoka mpompusofe tomputyo fonj+wo'n+ingkohofoyoka pa'nyo upa'n+imentohefoho. ³ Ahwomomo uhwononji uhwon+imentoheso Anituye epohumayo sopo yo'mayo songo humalofo osofosofahu'nohino sohwanji hwe engo sohwanji oso hwa humohumantohofu hopo sopo a'amu *wan hantilet fouti-foua tausen+so* (144,000) nolohofontifi ta songo l+imentohofofoho. Oso a'amu hwahoponta'angoso hofi+koe wonyoso Jisas kako wae yao'mentisofoho. Oso'no a'amu hiso hofi'ko'nohini oso ta songo somo huno'njofoho. Nom'ne a'amuso huno muyofoho. ⁴ Oso a'amu hiso hofi'ko Anitumne'no simeho anga'no uyontifi hwasyo anitu sohumo tifi min+ngkayo'njofoho. Nakwoe Wonyo'ne Poyo Pe'n+mentiso sohwo kako hano ntonte wamo loso u oso a'amu hiso hofi'ko tifi un+ingkowantifeho. Olo a'amu loso a'amu nom'ne somta'ni Anitu kako'ne'nji kakoe hwomumne'nji s+imo'mo ma'mentisofoho. ⁵ Hofi'ko hwasyo hungkuno majofoho. Hon+ingkano wonyoso ni'hu'no anefoho.

A'amu ahwomomjo hufa'u sihune sohwa hungkuno l+imentohofofoho.

⁶ Ngko nohumanji ole uhwon+imento, A'amu ahwomomjo sohwo kako Anituye hungkuno songo ne'no humayo'ne a'amu hwahopo humalofo somo lut+ihwayo'ne yohohisyomoyonto. A'amu hwaho kengo kengoso a'apaho kengo kengoso hungkuno kengo kengoso temtitofu kengo kengo osomne'no yohohisyomoyonto ul+mentisofoho. ⁷ Kako

mampaho engo'nji ole ulimento, Anitu kako a'amufe hungkuno ikwolofone sikuno nto i'mofapohoho. Oso'no sekwo iyoho ikuji kakoe yofe foho'nomapmno. Oso hwe hwaho'nji ahwomo'nji mijo ayo'nji yo'mayo so'nji mt'i'mokumentiso sohomo simeho uyikuji hwomtame fehumamno.

⁸ Ose ulahonngki a'amu ahwomomjo nom'ne sohwo simo'mjo sohomo inngkaponto ulimento, Pone engo Mpapiloun wonyo nto imo'nimaho. Pone engo hiso nto piwahu'maho. Oso hopo sopenjo a'amuso hofiko honngkano wonyo mikunimposo iwo'ningkohofoso hofiko a'amu kengo kengoponta'ango somo honngkano wonyo homo somo kompemotapmmentohofofoho. Oso'no olohonta Anituye simeho tohinoso hofikimo nihu'nahone wonyo umokumasofoho.

⁹ Ose ulahonngki a'amu ahwomomjo nom'ne sohwo ahwomomjo simo'njo sohwa'umo inngkaponto mampaho engo'nji ole ulimento, A'amuso hofiko oso a'amu siki siwojo pa'nyo sohomo u kakoe huyo'mango sohumne'no hwomtame ehumafijoso hofikoe yomohu'nyopo ahopo siwojo sohwoe mt'i'mokinyo hi'njo'manji ¹⁰ oso a'amumne'no Anitu kako simeho tango mikunimposo uyihwosi tohino engo uyimontonoho. Toho engo akino wonyo'njo somo uhumajoso sopo nohumafikuji tohino engo ne'no umnonefoho. Osopo nohumentanngkuji a'amu ahwomomjo sohwanji a'amu hofikoe wonyomne'no poyo pe'nimentiso sohwo'nji a'amu hofikimo uhwonfitnnefoho. ¹¹ Oso toho

somta'ni tikayo ne'no nosyontaningkuhwosi hofiko tohino mafikujoso hofiko usijo'no mohumafitnnefoho. O'o a'amu oso sikiswojo pa'nyo sohomo u kakoe huyo'mango somne'no hwomtame ulohofontifi hofikoe a'apahopo kakoe ifalifaliyo mtimokumentohofoso hofikoe sikuno'nji imingo'nji hinjopo tohino ne'no umnonefoho. Ose ulimentisofoho.

¹² I a'amu Anituye hungkunomo tifi iningkawo'ninkohoho soku Jisasi'mo simeho hi'ntnnono uywo'ninkohoho soku sekwo olo hungkuno hiloso upa'nifijo'manji yo'mayo tango ko se'masoso sekwo Anitumne'no yokumpohn'nyo lohopitnnefoho.

¹³ Ngko nohumanji ahwomo mta'ni mampaho ole upa'nimentoho, Kiko nje hungkunomo ifalifaliyo ole mtimojo, Yo'mayo uhwonalokuso somo moi'wo imo'ninkuhwosi oso hohosohonta a'amu Anituye syoho ikuji pe'nifijososimeho wopingo umonimontonoho. Ose ntahoningki Anituye Towahuno Wopingo ulimento, Ou, nehopeho. A'amu hiso hofikoe syoho engo nohonaofikuji usijo'no wohumantifeho. Hwapingosoa'amu Anituye syohonjo sohwo kako Anituye hungkuno ne'no lutihwahoningki a'amuso hungkuno homo somo simeho hi'ntnnono uyontifi iningkamentohoho sohwa hofiko kako'nji ahwomomo sifetnnefoho. Oso'no kakoe syohomjo neso kako'nji ne'no wentihwonefoho.

Hwahoponjo wosopayo mojo mayo'ne sikunofoho.

14 Ngko nohumanji uhwon+mentoheso, U himo halojo nowentan+ngki i hwe fihwo kako A'amufe Hwomu Pa'nyo sohwo nohumanto kako hwakuhwajo s+humampo'nnyoso kakoe ahomo nomokosyohumentan+ngki uhwononji uhwon+mentoheso kakoe mnokinopo mnokino manji'mofo na'nohinoso kakoe mnokinopo monji'mo'nosyohumentan+ngki uhwon+mentohefoho. ¹⁵ A'amu ahwomo mta'ango nom'ne sohwo kako An+ituye ahwomomjo tajo ango engo somta'ni noswaponto a'amu himopo humentanjo sohomo kako mampaho engo ul+mento, S+kuno moi'wo nto imo'n+imaho. Hwaho ponjo wosopayoso toyo nto imaho. J+je hwakuhwajo s+humampo'nyo so'nji filohm'memaho. ¹⁶ Ose ulahon+ngki hwe himopo humamentiso sohwo kako kakoe hwakuhwajo hwahopo yoho'mo ulohofonto oso wosopayo ne somo loh'm'mema'mentisofoho. Oso hiso nuhwononji ngko li+mento, U oloso wosopayo'no molalofiyoho. O'o, a'amumne'no lalofoho. Ose syafi+hu'mentohefoho.

¹⁷ Ose uhwononji uhwon+mentoheso a'amu ahwomomjo nom'ne sohwo kako An+ituye ango somta'ni kakoe hwakuhwajo'nji swomotolikofapmmentisofoho. ¹⁸ Osopo a'amu ahwomomjo nom'ne sohwo a'amu hofi+ko yo'mayo An+itumne'no ho'nasyi+wo'n+ngkohofu ijempoho sopo nta'ni swapmmentisofoho. Oso a'amu huhwo sohwo kako a'amu yo'mayoso An+itumne'no toho uyofi+wo'n+ngkohofu somo mokosyohumawo'n+ngkiso hweho. Kako a'amu ahwomomjo hwakuhwajo

swomotolikofapmmentiso sohomo mampaho mohm'no ole ulimento, Jije hwakuhwajo s'humampo'nyoso nomahoji nantipe *wain* somjo mojo ehumasoso filoku'memaho. ¹⁹ Ose ulahon'ngki oso a'amu ahwomomjo sohwo kakoe hwakuhwajo'nji nantipe *wain* somjo ipisayo mojo ehumunyoso loku'memayo hopaso kako a'amu Anitumne'no simeho muyo'njo somo ahwonte mijo il'moku'mofo'ne somo hu'mi'mo'mentisofoho. Oso hopo sopo Anituye mango sohwa hofiko Anitu mta'ango tohino engo ma'mentohofofoho. ²⁰ Oso ahwonte ipisayo mji'mo'nyoso pone engo somo mempo sohohnta'ni il'mokumentohofoso oso ahwonte somta'ni hon'yo swofijwaoponto mijo hopa wamentisoso kakoe sawemoso *tili hantilet* (300) *kiloumitafoho*. Oso hon'yo huhwo sohwo kako a'amufe swokinopo siyapmmentisofoho.

15

A'amu ahwomomjo sohwa hofiko a'amumo wonyo imokiyo'ne wonyoso mokosyohumalofo.

¹ Osopo nohumanji ahwomomo poji entihwayo nom'ne somo uhwonimentohe so'no pisopisaho limentohefoho. A'amu ahwomomjo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo sohwa hofiko a'amumo wonyo imokiyo'ne wonyo engoso mokosyohumentan'ngkofi uhwonimentohefoho. Hofiko oso wonyo engoso a'amumo uyikujono Anituye simeho tohinoso moi'wo umon'montonoho.

² Ose uhwononji uhwonimentoheho mijo ayo engo timo hon'ngkonyo pa'nyo somo

ti'melanyo'njo uhwon+mentohefoho. Oso mit+mom+ngo hopo sopo a'amuso hofi'ko oso a'amu sikis+wojo pa'nyo sohwo'nji kakoe huyo'mango so'njimo hwomtame mehumayo'njo yont+fi kakoe ifalifaliyoso hofi'koe a'apaho sopo mamti'mokinyoso hofi'ko oso mit+mom+ngo hopo sopo lohofont+fi hofi'ko Anituye tompuyo ahomo mokosyohumamentohofofoho. ³ Oso hopo sopo nohumant+fi hofi'ko oso ta Mouses Anituye syoho ulohofiyo sohwo hohonta li'mentiso pa'nyo Anituye hwomu kako nakwoe wonyo'ne poyo pe'n+mentiso sohwoe yofe ho'nomayo'ne ta hiso li'mentohofofoho. Ole li'mentohofi,

Nakwoe Hwe Engo Anitu sohwo'si kiko j+je yokumpohn'nyo hwofilo'nnyo'njo hwosoho.

Oso'no nakwo kiko yo'mayo iwo'n+ngkino so'no wonyoangkafo uhwonontani nakwo pisopisaho li'wo'n+ngkuhwono.

Kiko nakwo a'amu hopi'nonohino hwaho'meemjo hn'n+mo nemokosyohumahnno sohwo'si j+je yahino ito'nohino ne'njofoho.

⁴ Hwe Engofo, kiko'nohini hon+ngkano wonyo ane'njo hwosoho.

Oso'no kikine'no iyoho miyo'njosos t+hwolo.

J+je yokumpohn'nyo engoso yofe moho'nomayo'njosos t+hwolo. O'o, awonoho.

A'amu ni'hu'no hopi'nono kikine'no hwomtame wekuhumant+feho.

Hwapꞑngoso jꞑje yahino wopꞑng'o'nohinoso
utꞑhwa'nyopo i'mofopahonꞑngki
uhwonꞑmentohofofoho.

Oso ta hiso lꞑmentohofofoho.

⁵ Oso hohosohonta ta lahonꞑngkofi ngko nohu-
manji uhwonꞑmentoheso Anꞑtuye ahwomomjo
tajo ango engo somjo ango ajwomo'mjo kako
humawo'nꞑngkiso somjo hoku'yoso nohwo-
somp'o'nowentanꞑngki uhwonꞑmentohefoho.

⁶ Oso ango engo homo somta'ni a'amu wonyo
imokiyo'neso ahomo mokosyohumantꞑfi
swomotolꞑkofapmmentohofofoho. Hofꞑkoe

hwapꞑfeso halojo nꞑhu'no pomponaho'njoso
yontꞑfi ahuloho na'nohinoso hofꞑkoe swokinopo
imentohofofoho. ⁷ Oso songo humalofo

osofosofahu'nohino sohwafe anga'nohino
sohwo a'amu ahwomomjo aho fehohnjo
hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'u sohwa
solꞑjwanyo na'nohinoso anga'no anga'no
hu'mu'mentisofoho. Oso noswanyo homo

somo Anꞑtu songo ne'no humaso sohwo kako
a'amufe honꞑngkano wonyo somne'no sꞑmeho
tohino umnꞑngkahonꞑngki oso solꞑjwanyo
homo somo a'amu wonyo imokiyo'neso
ho'nahumentisofoho. ⁸ Hu'mu'ma'mentisoso

Anꞑtuye pomponaho yokumpohn'nyo oso
mta'ni tikayo swapꞑhwosi ango engo montꞑmo
wehuhnao'montonoho. Oso'no a'amu fihwo
oso ango homo somo maswonehoho. O'o nꞑhu'no
awonoho. Hofꞑko oso a'amu ahwomomjo aho

fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo
sohwa hofꞑko a'amumo wonyo imokiyo'ne aho
fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyoso

moi'wo esojwaofikujono osohonta a'amu hofiko
wohotoswantifeho.

16

*Solijwanyo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne
mta'ni hufa'uyoso Anituye simeho tohino wo'nnyo
so'ne hungkunofoho.*

¹ Osopo nohumanji Anituye ahwomomjo
tajo ango engo somta'ni mampaho engo ole
upanimentoho, Sekwo a'amu ahwomomjo aho
fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo
sohwasi sekwo solijwanyo Anituye simeho
tohino wo'nnyoso nomafikujoni hwahopo ayo
yawojo'meemo fiwontofaopmno.

² Ose ulahonngki a'amu ahwomomjo
simo'mjo sohwo kako solijwanyo hiso hwaho ayo
yawojo'meemo iwontofao'mentisofoho. Iwonto-
faofahonngki a'amu hopi'nono sikisiwojo
pa'nyo sohwo'nji kakoe huyo'mango'njimo
hwomtame yihumantifi kakoe ifalifaliyo
hofikoe a'apahopo mtimokinimentohofa
sofe a'apahopo uyo pisakino wonyo'njoso
iwongkojao'mentisofoho.

³ A'amu ahwomomjo hufa'uyo sohwo kako
solijwanyo hiso mijo ayo yawojo'meemo
hopi'nono iwontofaofahonngki mijo ayoso
honio hoikufe'nohini imo'nngkahonngki
yo'mayo mijo ayomjoso poyo penimentisofoho.

⁴ A'amu ahwomomjo hufa'u shune sohwo
kako solijwanyo hiso mijimomo iwontofaofa-
honngki mijoso honio imo'nimentisofoho.

⁵ Honimijoso nolifwahonngki a'amu

ahwomomjo mijimo mokosyohumayo
sohwo Anitumo ulim ento, Kiko ae'mta'ni
humamopmmentohino soh wosi olohonta
kiko ne'no humahnno soh wosi jije yahino
wopingo'nohino iwo'n'ingkin o hwosoho. Kiko
olo tango loso olo a'amu lomo uyohinoso
ito'nohinofoho. ⁶ Hwapingo so'nji a'amu

jije hungkuno ulimotofo sohwanjimo olo
a'amulo hofiko osohwafe honiyo usihumantifi
fonjahumentohofofoho. Oso'no kiko hofikimo
honimijo nape'nyoso uyohino ito'nohinofoho.
⁷ Ose ulahon'ngki Anituye ijempoho yo'mayo
kakine'no ho'nasyiwo'n'ingkohoho sopo nta'ni
nom'ne mampaho ole upa'nimentoho, Ou,
nehopeho. Hwe Engo Anitu Yokumpohn'nyo
Hwofilo'nnyo soh wosi, kiko a'amufe yahino
somne'no ikwolofon'eso hopoenohino hwosoho.

⁸ Ose ulahon'ngki a'amu ahwomomjo
osofosofahu'nohino sohwo kako solijwanyo
hiso mofehi'nyopo iwontofaofahon'ngki Anitu
kako mofehi'nyomo toho pa'nyo imokahon'ngki
mofehi'nyo hiso a'amumo toho ulahumentisofoho.
⁹ Oso mofehi'nyo hiso a'amumo toho
ulosyahon'ngki a'amu hiso hofiko Anitu oso
tango uyo hwapingo sohune'no sifajo hungkuno
ulimentohofofoho. Hofikoe hon'ngkano
wonyoso moho'naofe'njo yontifi hofiko Anituye
yofeso moho'noma'mmentohofofoho.

¹⁰ A'amu ahwomomjo aho fehohnjo
hopi'nonohino sohwo kako solijwanyo hiso
a'amu sikisiwojo pa'nyo sohwoe a'amu
kakimo enjwa'mo humamotofo somo
iwontofaofahon'ngki a'amu oso siwojo pa'nyo

sohune'no hwomtame ihumawo'n'ingkohofosomo sikuno mjimofahon'ingki tohino engo tipemantifi mango kilampohu'mentohofofoho. ¹¹Oso tohino mikun+mposo engoso ma'mopontifi Anitu ahwomomo humaso sohune'no sfajo hungkuno limopmmmentohofofoho. Hofiko hofikoe wonyo somne'no tohino ko tipemantifi simeho miwolo'mokiyofoho.

¹² A'amu ahwomomjo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni anga'nohino sohwo kakoe solijwanyo kako mijo engo yofe Yufiletis sopo iwontofaofahon'ingki mijo hiso so'na'mentisofoho. Oso mijo hiso sa'n'mentisoso a'amu mofehi'nyo simofapiso sohohnjo hwe engo hwaho mokosyohumawo'n'ingkohofosohwa ikujoho'ne sapifitnne'ento mijo tafepo sosayoso hon'ingkano imofahumentisofoho. ¹³Ose uhwononji ole uhwonimentoho, towahuno wonyo molongo simano'njo hufa'u sihune sohwa anga'nohinohwo kako homa mango mta'ni swapmmentisofoho. Nom'nihwo oso a'amu sikiswojo pa'nyo sohwoe mango mta'ni swapmmentisofoho. Nom'nihwo a'amu Anituye hungkuno hwasyo limojo sohwoe mango mta'ni swapmmentisofoho. ¹⁴ Oso towahuno wonyo Seten mta'ango hufa'u sihune sohwa hofiko a'amu tifi nen'ingkape-e'ne'entifi yo'mayo a'amu miywo'n'ingkiyohofoso itihwamentohofofoho. Oso towahuno wonyo sohwa hofiko oso hwe hwaho mokosyohumawo'n'ingkohofosohwafepono wentifi Anitumo uyokolofano lontifi a'amu Anitu'nji

yoka'nji mjoho'n+m+wahon+ngki hwom+hwo m+kun+mposo imentisofoho. Hwom+hwo oso pa'nyo nakwoe hwaho ayo yawojo'meemo m'mofapefoho. O'o, oso hwom+hwo huhwo sohwo kona'wohiyoho. ¹⁹ Oso hwom+hwo huhwo sohwo yahon+ngki pone engo Mpapiloun sopo mt+hupento hufa'u s+hune imo'n+mentisofoho. Oso a'amu sikis+wojo pa'nyo sohwo oso ango somta'ni a'amu hopi'nonohino hwaho ayo yawojo'meemjo angoso mokosyohumamojo hopo piwahu'mentisofoho. Oso ango engo Mpapiloun sofe hon+ngkano wonyo somne'no An+tu huno syaf+syonto s+meho tohino m+kun+mposo umn+ngkahon+ngki oso ango hopo sopo tohino m+kun+mposo engo uy+mentisofoho. ²⁰ Oso hwaho we'e mijo ayo'njo sohe sponjo hopi'nonohinoso moi'wo imo'n+mentisofoho. Hwaho engo sopo hwof+ki'nyo hopi'nono n+hu'no hopi'nono isonjahumentisofoho. Hintafa'nohino imo'n+mentisofoho. ²¹ Ahwomo mta'ni sisayo m+kun+mposo mo'mentisofoho. Oso sisayo hiso kwope ho'yo engo pa'nyoso ahwomo mta'ni nop+wasyonto a'amumo fonjahumentisofoho. Oso tango m+kun+mposo a'amu huhwo sohwo u'ma'mentiso so'no hof+ko iyoho un+ngkahon+ngki An+tumne'no sifajo hungkuno ul+mentohofofoho.

17

Ape hwa'ntesi kakoe hon+ngkano wonyomne'no tohino engo ma'mentisofoho.

¹ A'amu ahwomo mta'ango aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo solijwanyo

iwontofahumentohoho sohwa anga'nohino
sohwo nt+mento, Kiko oyomo. Olo hwe moya'mi
ango Mpapiloun humawo'n+ngkohoho loso ape
hwa'nyo iwo'n+ngkohoho pa'nyofoho. Oso a'amu
fisofe angoso mit+mom+ngopo molinyofoho.
Hofikoe yahino wonyo somne'no tohino
mayoso wokiti+hwamnoho. ² Hwe engo hwaho
mokosyohumawo'n+ngkohoho sohwa oso ape
hwa'ntesi'nji hwa'nyo loho'n+mentohofofoho. I
a'amu hwahoponjo hopi'nonohinoso oso yahino
homo somne'no a'amu mijo yokumpohn'nyo
nonti+fi nilohofohoho hopa imo'n+mentohofofoho.

³ Ose uhwon+ngkahon+ngko Anituye
Towahuno Wop+ngoso hwaho a'amu anepono
ipen+motamentisofoho. Osopo humanji
uhwon+mentoheso ape fisi kako siki siwojo
hon+yo'nohino sopo kehumamentisofoho. Oso
sikisiwojo huhwo sohwo kakoe mnokinoso aho
fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyoho.
Kakoe sihwanoso aho hopi'nonohinofoho.
Kakoe a'apahopo Anitune'no sifajo hungkuno
mti'mokinyofoho. ⁴ Apesi kakoe manji'mofoso
hon+yo'nohino'njo miyo'nohino so'nji
wonyoangkafofoho. Kakoe timno hosaso
na'nohinoso wokoso wonyoangkafo'njofoho.
Oso a'musi kako kakoe aho somo noswanyo mijo
nyo'ne na'nohinoso mokosyohumunniyoho.
Oso noswanyo homo somo kakoe hwa'nyo
yahino so'nji kakoe yahino nom'ne a'amumo
pisakino hon+ngkanomo ipemotawe'ne so'nji
wo'nnyomnoho. ⁵ Kakoe yomohu'nyopo yofe
pahnnimo hungkuno ole wo'nnyoponoho.

Pone engo Mpapiloun sopo hwa'nyo yahino so'nji hwahoponjo yahino wonyo so'njiye kona'wohinyoho. ⁶ A'amu fihwo kako mijo yokumpohn'nyo nilohofwo'n'ngkiso nom'ne mijo woma'mo loso hopaso oso ape hwa'ntesi kako a'amu Anitumo simeho hi'ntnnono uy'wo'n'ngkohofu somo wofonjasy'wo'n'imo ehuno wo'nyoho. Ngko oso homo somo nuhwononji nje hi ntikofahon'ngki ngko yomo yonji pisopisaho limentohofu.

⁷ Ose yahon'ngko a'amu ahwomo mta'ango sohwo ntimento, Kiko yomo yomo peho'no yohino. Ngko olo ape losi'nji sikis'wojo mnokino aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo'njo sihwano aho hopi'nonohino'njo sohwo hn'n'ngkwalokunjo hwap'ngo ne so'no wakil'monne'no yohono. ⁸ Oso sikis'wojo ngko nto kit'hwaheso kiko nto uhwon'ngkino sohwo hohonta humamojo sohwo lohonta mohumuyoho. Hwangku sohonta kako pi'nimo hwap'ngo ane sopo nta'ni noswap'hwoso'no Anitu kako kakimo tikanomo tohino engo uyim'wenefuho. Anitu hwaho mamti'mokummentiso sohonta a'amu hof'koe yofe kakoe iyoswo songo ne'no humayo'ne somo mamti'mokummentiso sohwa hwahopo nohumaf'kuji oso sikis'wojo sohomo uhwon'fijoso hof'ko huno pi'n'ngo engo syafisy'kuji pisopisaho l'fitnnefuho. Hwap'ngoso oso a'amu sikis'wojo pa'nyo sohwo kako songo humanto pe'n'imentiso sohwo kako apa'no u'mofapmmontonoho.

⁹ A'amu huno wop'ngo'njo sohwo kako olo

so'no huno syafisyihwosi kako huno wopingo wotipema'montonoho. Mnokino aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo sohwa oso hwofiki'nyo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyoho. Oso a'mu hisi kako pone engo oso hwofiki'nyo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo'njopo humawo'n'ngkisiyoho. ¹⁰ Oso mnokino aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo sohwa hwapingo nom'neso olenoho, a'amu yofe engo'njo hwaho mokosyohumayoso aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo hwafoho. A'amu huhwo sohwa aho fehohnjo hopi'nonohino sohwa nope'n'ngkahon'ngkofi anga'nohino sohwo humaho. Nom'ni sohwo kako tifi i'mofaponefoho. I'mofapihwosi kako olopo we'e nehwo wohumamontonoho. ¹¹ Oso a'amu sikiswojo pa'nyo sohwo hohonta humamentiso sohwo olohonta mohumunyo sohwo kako hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo hweho. Oso hwe engo aho fehohnjo hopi'nonohino sohwa pe'n'imentohofa mta'angoso olo s'wojo lohweho. Tifi kako apa'no i'mofapihwosi kako hwe engo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'u sihnehwo umo'n'montonoho. Nohumawosi tikanomo wene hweho.

¹² Oso sikiswojo sihwano aho hopi'nonohinoso hwe yofe engo'njo sohwa hwaho hopi'nonohinomo mokosyohumayo'ne hwafoho. Hofikoe yofe engoso tifi no'mo mapitnefoho. Hofikoe yofe engo nomafikuji oso a'amu sikiswojo pa'nyo sohwo'nji hofiko'nji hofikoe a'amu hopi'nonohino somo we'e nehwo

womokosyohumantifeho. ¹³ Hwe yofe engo'njo sohwa hofiko simeho afa iningkuji hofikoe yokumpohn'nyo yo'mayoso oso a'amu sikiswojo pa'nyo sohomo uyikuji oso siki swojo sohomo enjwa'mo wohumantifeho. ¹⁴ Tifi hofiko'nji hwe nakwoe wonyo'ne poyo pe'nimentiso sohwo'nji hofiko ikujoho fongki'ningkuji Jisas kako hofikimo nuyakolofonefoho. Hwapingoso Jisas kako hwe yofe engo'njo hopi'nonohino sohwafe Hwe Engo hweho. Kakoe a'amu ne kako'nji humalofo somo kako nuhwosopento nningkapmno ulahoningki hofiko simeho hi'ntnono uyontifi kakimo hofiyo iningkowalokwofo. Hwangku kako'nji hofikoe mango sohwaomo uyakolopitnnefoho.

¹⁵ Ose ntonto ole ntimento, Oso mitimomngo sopo apesi kako nohumentaningki uhwonngkinoso oso mijo hiso olenoho, a'amu hwaho kengo mta'ango so'nji hungkuno kengo kengo'njo hopi'nonohinofoho. ¹⁶ Oso sikiswojo shwano aho hopi'nonohino pa'nyoso hwe engo aho hopi'nonohino sohwanji a'amu sikiswojo pa'nyo sohwo'nji hofiko oso a'mu pone Mpapiloun siye mangohwa umo'nantifeho. Oseso hofiko oso pone engo somjo yo'mayoso hufo mahoningkuji pone hiso i'mmo'nohino pa'nyo nohumahoningkuhwoosi hofiko oso pone somo toho ifuntofikuji ni'hu'nahone wae yaopitnnefoho. ¹⁷ Oso hiso'no Anitu kako hofiko ifitne'ento kako hofikimo huno uyososo'no hofiko simeho afa iningkuji yo'mayoso ifitnnefoho. Oseso hofikoe yokumpohn'nyo so'nji hofikoe

a'amumo mokosyohumawo'n'ingkohofu so'nji
a'amu siwojo pa'nyo sohumo uyanti'feho.
Oso hopa im'ikuji Anituye hungkunoso
ne umo'n'imontonoho. ¹⁸ Oso ape wonyo
uhwon'ingkinosi kako oso ango pone engiyoho.
Kako hwe engo hwaho kengo kengo mta'ango
sohwamo mokosyohumawo'n'ingkisiyoho. Ose
nt'imentisofoho.

18

*Pone engo Mpapiloun wonyo
imo'n'imentisofoho.*

¹ Oso hohosohonta uhwon'imentoheso
a'amu ahwomomjo nom'ne sohwo kako
ahwomomo ul'iko'manto pmentisofoho.
Kakoe yokumpohn'nyo engo'nji noponto
kako olo hwaho lopo pomponaho engo hopa
lahumentisofoho. ² Kako mango engo'nji ole
limento,

Pone engo Mpapiloun'iso we'enepe ni'hu'nahone
wop'wahu'montonoho.

Olohonta Seteniye angoso ni'hu'nahone wonyo
umo'n'imontonoho.

Olohonta kakoe towahuno wonyo sohwanji
hof'iko osopo humalofo.

Yo'mayo wonyo pisakino'njo kiho'njo nakwo
nakwolaho li'wo'n'ingkuhwone osomo hu-
malalofo.

³ Hwap'ingoso a'amu oso hopo sopo humamoto-
foso hof'iko hon'ingkanu wonyomo a'amu
pi'n'ingo engo hwaho ayo yawojo'mta'ango
somo kompemotawowo'n'ingkohofofoho.

Hwe engo hwaho mokosyohumayo huhwo so-
hwanji oso honingkano wonyo homo somo
iningkamentohofofoho.

A'amu hwaho engo mta'ango hamniyoho syoho
iwo'niningkohofoso hofiko oso ango ponjo
a'amu somta'ni hamniyoho m+kun+imposo
tipema'mentohofofoho.

Hwapingoso oso ango ponjo a'amu hofiko ham-
niyoho engo'njo nohumantifi yo'mayo
ho'yango so'no hi umo'nimentisofoho.

⁴ Ose lahoningi mampaho nom'ne ahwomo
mta'ni ole ho'nimento,

Nje hwe moya'mi soku sekwo osopo
nufiko'mafikuji olo mempo lohohnta'ni
fusyolikofaopmno.

U sekwo hofiko'nji honingkano wonyo
jwo'nilohopitnnoho. Oso hiso'no sekwo
tohino mapitnnoho.

⁵ Hofikoe wonyo engoso a'amu
hu'meehumosontifi ahwomomo
s'imofihwonesohilo.

Oseso hofikoe wonyo so'no Anitu kako iningo
mamofonehoho.

⁶ Hofiko Anituye a'amu somo wonyo
uloho'mentohofohopaso Anitu
hofikoe wonyo somne'no tohino engo
uyimontonoho.

I Anitu oso wonyo uloho'mentohofohoso'no kako
aku ikwesaloku ulohofonefoho.

⁷ Oso a'musi kako kakoe yofe ho'noma'nonto
kakoe huno yo'mayo umo lonte somo
iningkamojofoho.

Kako oso wonyo imojo so'no Anitu kako aku tohino uyimontonoho. Aku tohino afapo uyonefoho. Oso tohino uhwoso'no kako humotaho engo walono.

Kakoe simeho mo'mo ole nto hnnimento, Ngko ape yofe engo'nji'nyoho. Ngko a'amu somo yokumpohn'nyo mokosyohumaleno. Ngko a'moyawoso pa'nyo'n'i'maho. Oso'no yo'mayo tangoso moni'manehoho.

O'o, ngko simeho wopingo'nji ne'no humanti'mnefoho. Oso'no ngko humotaho malimnehono. Ose hnnimentisofoho.

⁸ Sikuno anga'nohino somo kako oso hopa kakoe yofe ho'noma'nyo so'no yo'mayo tohino aku uyoso komo'no u'manefoho.

Nakwoe Hwe Engo Anitu kakoe yokumpohn'nyo hwofilo'nnyo'njo sohwo Mpapilouniye wonyomne'no kako yano ilofihwoso'no mijoho engo i'mofapihwosi mnokino engo i'mofapihwoso'no hwe moya'mi humotaho lifitnnefoho.

Osohonta Mpapiloun toho nonefoho.

⁹ Oso hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo sohwanji oso ape wonyosi'nji honingkano wonyo imofonti'fi yo'mayo yahino wonyo imentohoho sohwa hofiko oso anga pone engo Mpapiloun sponjo toho engoso nontaningkuhwosi uhwonifijoso oso hwe engo sohwa tikayomo uhwoningkuji humotaho hwaho lalifehi'n'fitnnefoho. ¹⁰ Ape wonyosi kako tohino engo mentan'ngkuhwosi oso hwe engo huhwo sohwa hofiko iyoho un'ngkuhwoso'no ikanopo lohofikuji pisopisaho

likuji ole lifitnnefoho. U, nakwoe ango Mpapilounne'no hitoho nalokwoho. Kiko ango engo yokumpohn'nyo sohwoosi mofehi'nyo we'enepe (*wan aua*) posahon'ngki jije tohino aku komo'no mahino. Ose lifitnnefoho.

¹¹ Nom'ne a'amu hamniyoho syoho'njoso oso tikayo somo nuhwon'ngkuji simeho tango uyonefoho. Oso simeho tango uyo hwapingoso olenoho. Ole wosyofisyantifeho, Nakwoe ho'yangoso tihwo wonema'montolikeno. Simeho tango engo uyihwoso'no humotaho engo sulifitnnefoho. ¹² Oso ho'yango engoso olenoho.

Yo'mayo wokoso na'nohino, nikuyoho wonyoangkafo'nji, hwapife wopingo honijwo, halojo, miyo'nohino oso'nji, iyo akino wopingo'njo yo'mayo mtimokumentohofoso'nji yahu shwano mta'ni yo'mayo mtimokumentohofoso'nji ahwomo yokino, sojo oso mta'ni wokoso wonyoangkafo mtimokumentohofofoho. ¹³ Ho'yango nom'neso olenoho. Yo'mayo ka'nyo, nalofe, tofoyo, yo'mayo akino wopingo wopingo'njo, hwone mijo a'apahomo ehaloho'nyo'ne, ipisayo mijo, yahwo-afofonji wosopayo'nji yahu'nji yahu a'amu hn'nomokom'wo'n'ngkiso oso'nji hano emoyo'nji oso yo'mayoso hofikinta'ni a'amu mpe imentohofofoho. Oso'nji a'amu yahu mpe yiwo'n'ngkohofoho hopaso a'amu fehohnjoso hofiko nom'ne a'amu siki syoho ulohofiyone mpe imentohofofoho. ¹⁴ A'amu hamniyoho syoho'njoso ole ulifitnnefoho, Yo'mayo ho'yango sekwo hi semo'n'wo'n'ngkisoso noselikomanto nto mtn'nao'maho.

Yo'mayo wosopayo

me'wampe'njo yo'mayo wokoso wonyoangkafo so'nji sekwoe yofe engo so'nji nto mtn'nao'maho. Ose ul+fitnnefoho.

¹⁵ Oso a'amu ho'yango syoho'njo sohwa oso ango somta'ni hamniyoho engo ma'mentohoho sohwa hofiko oso ango hopo sopo tango engo i'mofop+hwoso'no iyoho un+ngkuhwoso'no hofiko ikano nampo nta'ni uhwon+hwojap+kuji humotaho engo jongkuso mapitnnefoho.

¹⁶ Ole ul+fitnnefoho, Sekwoe ango engo somne'no hitoho nalokwoho. Hohonta sekwo manji'mofo, hwap+fe wop+ngo'nohini yontifi wokoso na'nohino wop+ngo so'nji n+kuyoho, hamniyoho engo'njo so'nji inontifi wop+ngo humamentohofofoho. ¹⁷ I mofehi'nyo we'enepi (*wan aua*) posahon+ngki sekwoe hamniyoho wokoso wop+ngoso yo'mayoso n+hu'nahone imo'namokwoho. Ose ul+fitnnefoho.

A'amu yofayokino syoho'njo ho'yango'nji yofayokinomo nohnnawe moj+motofo sohwa hofiko kengopo lohof+kuji ¹⁸ tikayo ango Mpapiloun nta'ni uhwon+hwojakuji ole ul+fitnnefoho. Youwo youwo. Pone engo olo pa'nyoso nom'ne nt+polo. O'o, awonoho. ¹⁹ Ose likuji humotaho hwaho ole lal+fehi'n+fitnnefoho. Youwo youwo. Pone engo hopo sopo nakwo mijo ayopo emoiwo'n+ngkuhwone hn'nwi osopo nta'ni hamniyoho engo ma'motohwonefoho. Mofehi'nyo we'enepi posolohofahon+ngki yo'mayoso n+hu'nahone moi'wo imo'n+maho. Oso a'amu yofayokino syoho'njo sohwa ose ul+fitnnefoho.

²⁰ Sekwo a'amu ahwomomjo sohwasi oso

pone engo moi'wo imo'nyo so'no sekwoe simeho wopingo wasemo'nono. Sekwo a'amu Anituye sikunonji sekwo Anituye hungkuno uyohojiku'mofo (*apousel*) syoho'njo sohwa hnononji sekwo a'amu Anitu hungkuno sejopahonngki limotofo sikunonji sekwoe simehoso wopingo wasemo'nono. Oso pone engo sekumo wonyo seloho'mentiso so'no Anitu kako oso pone engo sohomo aku tohino uyohoho.

²¹ Oso hungkuno moi'wo losojwaofahonngki a'amu ahwomomjo yokumpohn'nyo sohwo kako sojo mikunimposo nomanto mijo ayomo meho'naofonto ulimento, Oso sojo ho'nafohe hopaso oso pone engo Mpapiloun sopo nomafikuji sojo hopa mohm'no nihu'nahone meho'naopitnnefoho. Oseso a'amu hofiko apa'no muhwonfitnnefoho. Oseso Mpapiloun nihu'nahone moi'wo imo'nonefoho.

²² Oseso yo'mayo tompuyo hwomeyoka mpompulompuyo'nji kounoho yoka'nji oso ango sopo nta'ni apa'no mupa'nyo'nefoho. A'amu syoho iwo'nngkohoho sohwamo oso ango sopo a'amu muhwonyo'nefoho. Oseso a'amu hofiko hofikoe syoho ikuji mtopmtopi'yoka peeloku loku'yoka pom'yoka apa'no mupa'nyo'nefoho. Wosopayo fiji fiji'yoka sojo ekawojiyo singki singki'yoka apa'no mupa'nyo'nefoho.

²³ Oso ango hopo sopo sikiloho apa'no momongkujahufitnnefoho. Hwe moya'mi ape songo ma'nngkuji simeho wopingo inngkuji tikafa jahonngkujoso mupa'nfitnnefoho. Hohonta sekwoe a'amu hamniyoho syoho'njo

sohwa hamniyoho engo'nji imo'nimotofoso hofikoe yofe engo hwaho ayo yawojo'mo ihulo'mentisofoho. I olohonta moi'wonoho. Sekwoe peefo so'nji ki'nyo so'nji a'amu pi'ningo engo hwaho ayo yawojo'mo hwasyo honingkanomo ipemotapmmmentohofofoho.

²⁴ Anitu oso pone engo somo uhwonimentisoso kakoe a'amu ne somo fonjasyontifi a'amu kakoe hungkuno limotofo sohwamo fonjasyontifi hofikoe honiyoso oso'mo wentaningki uhwonimentisofoho. I Anituye a'amu hopi'nonohino somo hwaho ayo yawojo'mo a'amu nom'ne hofikimo poyo umokumentohofosohwafe honiyoso oso'mo wentaningki Anitu uhwonimentisofoho. Oso wonyo hwapingoso osoho hwafoho.

19

A'amu ahwomomjo sohwa pone engo Mpapiloun piwahu'mentiso so'no hofiko simonyo engo imentohofofoho.

¹ Oso hohosohonta ahwomo mta'ni mango engo ho'ningkahoningki ngko huno ole syafihu'mentoho, a'amu ahwomomo hopi'nonohino humalofoso hungkuno lalokwofo. Ole upa'nimentoho, Nakwo Anituye yofe engo woho'nomano. Nakwoe Anitu sohwo kako nakumo kako'nohini nefo'mawo'ningkiso hweho. Kakoe yofe engo kako yokumpohn'nyo engo'njo hweho. ² Anitu kako a'amufe wonyomne'no yano ilofihwajiyoso hopoenohinoho. Oso ape wonyosi hwe moya'mi pi'ningo engomo honingkano wonyomo

ipemotamentisofoho. Oso a'musi kako Anituye syoho ulohofiyo sohwamo fonjahumentisoso oso'no Anitu kako oso a'mu simo aku tohino uyimentisofoho.

³ Ose lontifi apa'no limentohofi, Nakwo nakwoe Anituye yofe woho'nomano. Oso pone Mpapiloun soponta'ango tikayoso engolopohamo ne'no syonefoho. ⁴ Hwe

engo sife aho hopi'nonohino nom'ne mta'ni osofosofahu'nohino sohwanji oso songo humalofo osofosofahu'nohino sohwanji hofiko Anitu kako a'amumo mokosyohumayo'ne kakoe epohumayopo humaso sohune'no hwomtame ehumantifi ulimentohofi, Ou nehopeho. Nakwo nakwoe Anituye yofe engoso woho'nomano.

⁵ Ose ulahon'ngkofi Anituye epohumayo sopo nta'ni joho ole ho'nimento, Sekwo nakwoe Anituye syoho ulohofiyo soku, sekwo Anituye hungkunomo tifi in'ngkawo'n'ngkohoho soku sekwo a'amu yofe engo'njo soku yofe we'e'njo hopi'nono kakoe yofe woho'nomano. Ose ho'nimentisofoho.

A'amufe Wonyo'ne Poyo Pe'nimentiso sohwo ape mahon'ngki wosopayo iloho engo i'mofapmmentisofoho.

⁶ Osohonta mampaho engo apa'no ho'n'ngkahon'ngki ngko apa'no syafihu'mentoho, a'amu pi'n'ngo engoso ahwomomo humantifi lalokwofo. Mampaho hiso mijo sampsoyo mta'ni mtito'yoka hopa ahwomo yoka hopa'nji ho'n'ngkahon'ngki upa'nimentohefoho. Ole ho'nimento, Nakwoe

Hwe Engo Anitu sohwoe yofe woho'nomano. Nakwoe Hwe Engo Anitu nemokosyohumayo sohwoe yokumpohn'nyoso hwofilo'nnyo'njo hweho. Kako nakumo yokumpohn'nyo nemokosyohumaho. ⁷ Oso Hwe nakwoe Wonyo'ne Poyo Pe'nimentiso sohwoe sikuno kakoe ape woma'mte sikunoso mofoneponoho. Oso kakoe apesi kako wokoso hwapife oso yo'mayoso nto'no esyohumaho. Oso'no nakwo simonyo uyano. Nakwo nakwoe Anitu yokumpohn'nyo hwofilo'nnyo sohune'no yofe engo woho'nomano. ⁸ Anitu kako oso ape simo manji'mofa sawemo halojo wonyoangkafo kiho aneso uyahonngki kako nto yohoho. Ose ho'nimentisofoho. Oso manji'mofa sawemo halojoso Anituye hwe moya'mife honngkano wopnggo somo uhwonimentohefoho.

⁹ Oso hiso nuhwonngkahonngko hwe ahwomo mta'ango sohwo ntimento, Kiko olo hungkuno hiloso nomahoji ifalifaliyo mtimojo. Oso Hwe nakwoe Wonyo'ne Poyo Pe'nimentiso sohwoe ape mayo'ne wosopayo iloho engo wenantifeho. Anitu oso a'amu wosopayo eljwanyo sopo ne'no fipmno nto uloso sofe simehoso wopnggo umo'nalofoho. Ose ntonto ntimento, Olo Anituye hungkuno loso nehopeho. ¹⁰ Ose ntahonngki ngko oso hwe ahwomomjo sohwoe sifiki'nyo'mo hwomtame yihumentanngko ntimento, O'o, filikaho. Kiko ngkimo ose enihumahotoho. Ngko kiko pa'nyo Anituye syoho ulohofiyi hwo'nyoho. Oso'no kiko Anitumnohini hwomtame fehumamno. Ngko'nji sekwo a'amu hwahoponjo Jisasimo

simeho hi'ntnnono uyontifi kakoe hungkuno lutihwawo'n'ingkohofohowa hnononji nakwo a'amu ahwomomjo sohwna'nnonji nakwoe syohoso afa'nohino'njo hwo'nyoho. A'amu Anitu kakoe hungkuno uyahon'ngki limotofohowa Anituye Towahuno Wopingo ufo'ma'mojo hopaso olohonta sekwo Jisasiye hungkuno lijwaof'wo'n'ingkohofohowa sohwasiwo sefo'malofoho. Ose ntimentisofoho.

A'amu fihwo kako yahu halojo sopo kehumentisofoho.

¹¹ Ngko ahwomo nomtompeehon'ngki uhwon'mentoheho yahu a'amu hn'n'wo'n'ngkiso halojo sohwo nohumentan'ngki uhwon'mentohefoho. Oso a'amu yahu sopo kehumunyo sohwoe yofe hufa'uyoso olenoho. Anituye hungkunomo nto'no in'ngkawowo'n'ngkiso hweho. Hungkuno nehopi'nohino li'wo'n'ngkiso hweho. Kako hwe moya'mife yahinomne'no yano ilofohowa so'nji a'amumohowa tango uyo so'nji kako yahino hopoenohowa iwo'n'ngkiso hweho. ¹² Kakoe timohowa toho sijiso pa'nyo'njo hweho. Kakoe mnokino sopo hwe hwahohowa mokosyohumawo'n'ngkohofohowa sohwafehowa mnokino manji'mofohowa kakoe mnokinohowa pi'n'ngohowa engo'njo hweho. Kakoe yofehowa kakoe mnokino manji'mofohowa sopo mt'i'mokinohowa yosohowa kako'nohino hwap'ngohowa neso hunohowa uyohohohowa. A'amu nom'nesohowa hof'kohowa hwap'ngohowa neso hunohowa muyohohohowa. ¹³ Kakoe manji'mofohowa sawemohowa honimijohowa somohowa yomantohowa nto imentisohohowa. Oso hisohowa'no a'amu kakohowa yofehohowa

ole miłimentohofi, Anitu ye hungkuno hweho.

¹⁴ A'amu ahwomomjo itokuso'njo hwapi fe halojo wopingo'njo sohwa hofiko yahu halojo sopo kehumantifi tifi iningkamentohofofoho.

¹⁵ Hofikoe Hwe Engo Jisas sohwo kakoe mango somta'ni hwakuhwajo sihumampo'nyo yohosiyohosi lojinyo swapwo'n'ingkisofoho. Oso hwakuhwajo sihumampo'nyo neso olenoho. Kakoe hungkunofoho. Oso sihumampo'nyo so'nji kakoe mango soh wamo iwofito'meefo'nefoho. A'amu huhwo soh wamo yokumpohn'nyo mokosyohumentan'ingkuhwosi hofiko kakoe hungkunomo haloho maposo'njo ikuji min'ingkayo'njo ikujo'no tango engo uyimontonoho. Anitu oso a'amu somne'no simeho tohino umnimentiso so'no Jisas kako hofikimo hwotoho wahmmontonoho. Kakoe yokumpohn'nyoso hwofilo'nnyo hweho.

¹⁶ Oso Hwe Engo sohwoe manji'mofosawemo somo popasoponjo somo kakoe yofe mtimokinyoso olenoho. Kako hwahop'i nonohinoso mokosyohumayo hweho. Hwe engo hopi'nonohino soh wafe Hwe Engo hweho.

¹⁷ Ose uhwononji uhwonimentoheso, a'amu ahwomomjo sohwo kako mofehi'nyo'njo mofone sopo lohofonto yihufu yokintahopo fekwowentan'ingkofo soh wamo mango engo ulimento, Sekwo olopono fipmno. Anitu kako sekumo wosopayo wosejapmmontonoho. ¹⁸ Oseso sekwo hwe engo soh wafe a'apaho'nji hofikoe a'amu itokuso mokosyohumawo'n'ingkohofosoh wafe a'apaho so'nji a'amu yokumpohn'nyo yahupo kehumawo'n'ingkohofosoh wafe a'apaho'nji

hofikoe yahufe a'apaho so'nji hmnaopmno. Sekwo hwe yofe engo ane'njo yofe engo'njo, a'amu syoho ulohofiyo so'nji a'amu siki humawo'n'ngkohoho oso a'amu hopi'nonohino somo wonantifeho.

19 Ose ulahon'ngki uhwononji ole uhwon'mentoho, Oso a'amu sikis'wojo pa'nyo sohwo'nji hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumawo'n'ngkohoho sohwanji hofikoe a'amu itokuso'njo sohwanji hofiko oso a'amu hwe yahu halajo sopo kehumamentiso sohwoe a'amu'nji hofiko ikujoho fongki'nyo'ne uhu'mokumentohofofoho. 20 Oso a'amu An'tuye hungkuno hwasyo li'mojo sohwo kako a'amu sikis'wojo pa'nyo t'finjo hweho. Kako oso hwe si'wojo pa'nyo si'mo'mjo sohwo'nji kako nolohof'wo'n'nto yo'mayo engo a'amu miy'wo'n'ngkiyohoho it'hwahon'ngki a'amu hofiko a'amu sikis'wojo pa'nyo sohwoe yofe hofikoe a'apahopo mt'i'mokinont'fi kakoe huyo'mangomne'no hwomtame ehumamotofo somo hwasyo hon'ngkanomo ipemotapmmentisofoho. Jisas kakoe a'amu so'nji hofikoe oso a'amu si'wojo pa'nyo sohwo'nji oso a'amu An'tuye hungkuno hwasyo li'mojo sohwo'njimo impe intofont'fi hofiko intofahumentohofofoho. A'amu ahwomomjoso hofiko oso a'amu si'wojo pa'nyo sohwo'nji An'tuye hungkuno hwasyo li'mojo sohwo'nji songo nohumentan'ngki hofiko toho engo mit'fongo pa'nyo sijontanjo somo meho'nao'mentohofofoho. Oso toho homo somo tikayo hwos'imijo akino

wonyo'njo siwo'n'ingkisofoho. ²¹ Oso a'amu yahupo kehumawo'n'ingkiso Jisas oso hwoe mango mta'ni hwakuhwajo sihumampo'nyo swahopiwo'n'ingkiso so'nji a'amu nom'ne somo fonjahumentisofoho. Nofonjosyahon'ingki yi'hufu sohwa oso a'amu sohwafe a'apaho nontifi si'meho nahnn'imentohofofoho.

20

Seten kako impo'angomo nohuman-tan'ingkuhwosi soswo wan tausen (1,000) uyakolofonefoho.

¹ Oseso ngko nohumanji ole uhwon'imentoho, a'amu ahwomomjo sohwo kako pi'n'imo hwapingo ane sponjo hoku'yo hwasayo'ne so'nji ahwomo nano so'nji motapmmentisofoho.

² Nomotaponto Seten'imo nut'manto ahwomo nano'nji intofasyonto soswo *wan tausen* (1,000) uyakolof'ne intofahumentisofoho. Oso Seten huhwo sohwo kako homa hohontajo hweho. ³ Intofasyonto oso pi'n'imo hwapingo ane sopo intohm'mofonto hoku'yo ni'hu'no yokumpohn'nyo pijwahumentisofoho. Ni'hu'no impofakiyofu yahumentisofoho. Osopo nohuman'ingkuhwosi soswo *wan tausen* (1000) uyakolof'hwoso'no kako hwasyo hungkuno a'amu somo mujo'njo uy'montonoho. I oso'no soswo *wan tausen* (1000) nto uyakolof'hwoso'no impo'ango mta'ni isihutof'humaj'hwoso'no osopo we'enehwo wemoimontonoho.

⁴ Oseso ngko nohumanji uhwon'imentoheso, Hwe hwaho mokosyohumawo'n'ingkohofu

sohwafe epohumayo sopo a'amu pi'n'ngo engoso
nohumentan'ngkofi uhwon'imentohefoho.
Oso a'amu hiso hof'iko nom'ne a'amu sofe
hungkuno ikwolofone yano ilof'hwajiyo'ne
hwafoho. A'amumo uhwon'imentoheho
olenoho. A'amu Jisasi'mo simeho hi'ntnnono
uyont'ifi kakoe hungkuno nom'ne a'amu
somo ulont'ifi oso hungkuno homo somo
yokumpohn'nyo kemokosyohumentohof-
fofoho. Hof'iko oso a'amu si'wojo pa'nyo
sohwo'nji kakoe huyo'mango so'njimo
hwomtame mehumayo'njo yont'ifi hof'ikoe
a'apahopo a'amu si'wojo pa'nyo sohwoe
mti'mokinyoso mamti'mokumentohofofoho.
Hof'ikoe hon'ngkano wop'ingo somne'no
mango sohwa hof'iko hof'ikoe ti'wango
iwofito'meeo'mentohofofoho. A'amu
hiso hof'iko apa'no songo imo'nont'ifi
Jisasi'nji hof'iko'nji hof'iko a'amu somo
mokosyohumentan'ngkofi soswo *wan tausen*
(1,000) uyakolo'mentisofoho. ⁵ Oso a'amu
simo'mo pe'n'imentohofoso lika'mentohofofoho.
A'amu nom'ne pe'n'imentohofoso hof'iko oso
hohosohonta molikafe'njo imentohofofoho.
O'o, hof'iko oso soswo *wan tausen* (1,000) so'no
hontohumant'ifi molikafe'njo imentohofofoho.
⁶ Oso a'amu pe'nont'ifi pi'n'mo mta'ni simo'mo
lika'mentohofoso hof'iko simeho wop'ingo'njo
humamentohofofoho. Anitu oso a'amu homo
somo wop'ingo'nohini uloho'mentisofoho.
Hof'iko poyo apa'no mape'nyo'njo ikuji tikanomo
mafitnefoho. O'o, hof'iko Anitu'nji Kilais'njiye
syoho ulohofiy o imo'n'ngkuji Kilais'nji

hofiko'nji nom'ne a'amu somo soswo *wan tausen* (1,000) somne'no umokosyohumafitnnefoho.

Seten ni'hu'nahone wonyo umo'n'imtonoho.

⁷ Soswo *wan tausen* (1000) uyakolofihwoso'no oso pi'nimo hwapingo ane somta'ni hofiko Setenimo isihutofomapitnnefoho. ⁸ Isihutofomahoningkuji Seten noswapihwosi kako a'amu ango'meemjo somo hwasyo hungkuno ulonefoho. Seten kako ngkimo nningkapifitne'eno lihwosi hwasyo hungkuno ulihwoso'no a'amu Ngkouki'nji Mekouki'nji hofiko Anitu'nji ikujoho'ne uhu'mokufitnnefoho. Oso a'amu hiso iyoswo pa'nyofoho. A'amu we'yo'maho. ⁹ Hofiko hwaho Isilael hopo sopo ifehu'mokosyahoningkuji oso ango sopo Anituye a'amu Jelusalem sponjo Anituye a'amu neso nohumentaningkuji oso Seten kakoe a'amu wonyoso hofoyo hufitnnefoho. Oseso a'amu wonyo somo toho ahwomo mta'ni nopihwosi nonefoho. ¹⁰ Anitu kako Seten a'amu hwasyo honingkanomo ipemotawomentiso sohomo nutimahwosi oso toho mijo ayo pa'nyo sijontaningkuhwoso somo ni'hu'nahoni wakeho'n'i'mo'montonoho. Oso toho tikayo hwosimijo akino wonyo'njo somo Anitu kako sikisiwojo pa'nyo sohwo'nji oso hwe Anituye hungkuno hwasyo limojo sohwo'nji nto ho'n'i'mo'mentisofoho. Osopo hofiko nohumafikuji imingo'nji hinjopo sikuno'nji sikwo'miyomo engolopohamo hofiko tohino umnonefoho.

Hungkuno ikwolofo'ne hungkunofoho.

11 Oso hohosohonta ngko nohumanji uhwon+imentoheso hwe engo hwaho mokosyohumayo sohwoe epohumayo halojo sopo hwe fihwo nohumentan+ngki uhwon+imentohefoho. Oso hohosohonta nakwoe hwaho lo'nji ahwomo'nji moi'wo imo'nao'mentisofoho. Apa'no muhwonyo'njo imentohefoho. 12 A'amu pe'n+imentofofo hopi'nonohinoso yofe engo'njo sohwanji yofe engo ane'njo so'nji hofi+ko oso epohumayo sopo lohofahon+ngkofi fisaku'mentisofoho. Nom'ne iyoswo fisojwahinyoso songo humayo'nefoho. Yo'mayo yahino wop+ngo'nji wonyo'nji a'amu poyo pe'n+imentohofoso imotofo so'no iyoswomo mt+'mokumentiso somta'ni kako yano ilofi+hwaj+mentisofoho. 13 A'amu mijo ayomo pe'n+imentofofo sofe pijafu mijo mta'ni An+tu nomanto a'amu hwahopo pe'n+imentofofo sofe pijafoso An+tu ma'mentisofoho. A'amu hopi'nonohino sofe huyo'mango somo An+tu ut+ma'mentisoso a'amu n+hu'no hopi'nonohino somo kako anga'no anga'nohino sofe yahino somne'no yano ilofi+hwaj+mentisofoho. 14 A'amu yahino wonyo'njo somo yano ilofi+hwajonto oso toho engo mijo ayo pa'nyo sijontanjo somo meho'n+'mo'mentisofoho. Oso poyo pe'nyo yahino so'nji oso ango poyo pe'nyo sohwafe huyo'mango hontohumalofo sopenjo so'nji toho hisomo meho'n+'mo'mentisofoho. Oso toho hisomo a'amu pe'n+imentohofoso An+tum s+meho hi'ntnnono muyoso n+hu'nahone humantokutnefoho. Osopo humayoso poyo pe'n+wo'n+ngkofoso hufa'uyoso osohifofo.

15 Oso iyoswo songo ne'no humayo'ne somo a'amu fihwo yofe muhwonyo'njo ihwosi oso a'amu somo oso toho pi'nimomjo somo womeeho'n'i'mo'montonoho.

21

Ahwomo'nji hwaho'nji songofoho.

¹ Ngko nohumanji uhwon+mentoheho, ahwomo'nji hwaho'nji songo imo'n+ngkahon+ngki uhwon+mentohefoho. Ahwomo s+mo'njo so'nji hwaho s+mo'mjo so'nji moi'wo imo'n+mentisofoho. Oso hwaho songo sopo mijo ayo aneponoho. ² Oso hohosohonta ngko uhwon+mentoheho ango songo Jelusalem uhwon+mentohefoho. Ango songoso An+tu mta'ango hwaho songo sopo pmentisofoho. Oso ango songo hopo sopo wokoso wonyoangkafo'njoponoho. A'amu ape womant+fi hot+fo fofolofasy+wo'n+ngkohofopa'nyo'njoponoho. ³ An+tuye epohumayo sopo nta'ni mampaho engo ole upa'n+mentoho, Uhwon+mnno. An+tuye ango neso a'amu'nji wo'nnyoponoho. Oseso An+tu kako hof+ko'nji humentanjoso hof+ko kakoe a'amu imo'nohumalofo. An+tu huhwo kako hof+ko'nji n+hu'nahone wohumamontonoho. ⁴ An+tu kako kakoe a'amufe t+mijosso n+hu'nahone wae umo'montonoho. Hwap+ngoso oso hohosohonta a'amu poyo mape'n+fitnnehofo. Tohino mumnonehoho. Oso'no humotahoso apa'no mal+fitnnefoho. Oso yo'mayo hiso hwaho s+mo'mta'ango somjoso moi'wonoho.

⁵ Oso hwe Anituye epohumayo sopo humaso sohwo ulimento, Sekwo uhwonimno. Ngko yo'mayo songo mt+'mokumalefoho. Ose ulonto ngkimo nt+mento, Kiko olo hungkuno loso mt+'mojo. Olo hungkuno loso nehopeho. Oseso hwe moya'mi hofiko nje hungkuno somo simeho hi'ntnnono ufijo'manji hofikoe simeho wopingo umo'n+montonoho. Hwapingoso hungkuno loso ne umo'n+montonoho. ⁶ Ose ntonto nt+mento, Ngko yo'mayo yo'mayoso moi'wo nto esojwao'maleno. Ngko yo'mayo somo hwapingo sohwo'ni oso nje yo'mayo homo somo moi'wo nto esojwao'male hwo'nyoho. A'amu fihwo kako mijo'no mijoho pe'n+ngkuhwosi ngkimo ni'masoso ngko kakimo mijo songo ne'no humayo'neso ufimonnoho. Oso mijo hiso ngkinta'ni kako mpe miyonehoho. O'o, ngko kakimo siki ufimonnoho. ⁷ A'amu yo'mayo hwahoponjo yahino wonyo somo monje yasyoso sohumne'no ngko kakine'no yo'mayo wopingo uloho'monnoho. Ose ulohohm'mo ngko kakoe Anitu'ni humahonimo kako nje mehomi umo'n+montonoho.

⁸ I oso'no a'amu ngkine'no yokumpohn'nyo malohofe'njo so'nji a'amu simeho hi'ntnnono montape'njo so'nji a'amu hon+ngkano wonyo'njo so'nji a'amu a'amumo fonjahumentohoho so'nji a'amu a'mohufo imotofo so'nji a'amu ki'nyo'njo so'nji a'amu anitu hwasyo sohumo hwomtame y+humawo'n+ngkohoho so'nji a'amu hwasyo hungkuno liwo'n+ngkohoho sontnne'no hofiko oso toho mijo ayo pa'nyo sij+wo'n+ngkiso sopone'no ufitnefoho. Oso hopo sopo toho

tikayo hwasimijo akino wonyo'njo syalokunjo sopo poyo pe'nyo tiffinjoponoho. Osopo ne'no nohumantokutnnefoho.

Ango songo Jerusalemne hungkunofoho.

⁹ A'amu ahwomo mta'ango sohwo ngkimo ni'ma'mentisofoho. Oso a'amu ahwomomjo huhwo sohwo a'amu aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo sohwa solijwanyo na'nohino a'amu wonyo umokiyo'ne mokosyohumunyo somta'ango hweho. Osohwo noni'manto ntimento, kiko oyomo. Oso Hwe sekwoe Wonyo'ne Poyo Pe'ni'mentiso sohwoe ape wokitihwamo. Olohonta kako oso ape hisi woma'mte'no yohoho. ¹⁰ Anituye Towahuno Wopingo ngkimo ifehu'mokan+humentisofoho. Oso Towahuno hiso ngkimo ifehu'mokon+syahon+ngki a'amu ahwomo mta'ango sohwo ngkimo hwofiki'nyo sawemo sopono ipen+motas+mentisofoho. Oso hopo sopo ipen+motasonto Jerusalem pone songo Anituye a'amu ne humunyo sopo Anitu mta'ango pontan+ngki ntihwamentisofoho. ¹¹ Ango Jerusalem sopo Anitu mta'ango yokumpohn'nyo so'nji pomponaho so'nji lahumentisofoho. Oso ango wonyoangkafo hopo sopo nta'ni tipomponaho timo honingkonyo hopo hwalo'mokumentisofoho. ¹² Oso ango hopo sopo tojo sawemo inyoponoho. Hoku'yoso aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo'njoponoho. Oso hoku'yo hopo sopo a'amu ahwomo mta'ango aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo sohwa humunnyoponoho. A'amu Isilaelife temtitofa

aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo sohwafe yofe mtì'mokinyoponoho. ¹³ Oso mofehi'nyo sì'mofapiso sohohta'ni hoku'yoso hufa'u sì'hune'njoponoho. Mofehi'nyo ikwo'mokiso sohohta'ni hoku'yo hufa'u sì'hune'njoponoho. Angahohnta'ni hoku'yo hufa'u sì'hune'njo hohnta'nyoho. Hwonamonyo hohnta'ni hoku'yo hufa'u sì'hune'njo hohnta'nyoho. ¹⁴ Oso ango pone homo somjo tojo somjo sojo aho hufa'u sife mta'ni hufa'uyoso yokumpohn'nyo sosofitofomokosyohumayo wo'nnyo sopo a'amu (*apousel*) aho hufa'u sife mta'ni hufa'uyo Jisasiye hungkuno uyohojiku'mofiwo'n'ngkohoho sohwafe yofe wo'nnyoponoho.

¹⁵ Oso a'amu ahwomomjo hungkuno ntìmentiso sohwo kako toke na'nohino yamofa iyo'neso nomanto oso pone so'nji hoku'yo so'nji toke so'nji yamofa imentisofoho.

¹⁶ Oso pone homo somjo sawemo so'nji tifo so'nji afa'nohinofoho. Kakoe honje so'nji afapoenohinoho. Nom'ne isalo'nnyo'njo'maho. O'o, afapoenohinoho. Kakoe sawemo engoso *tu tausen foua hantilet* (2,400) *kiloumitafoho*.

¹⁷ Oso pone homo somjo tojo somo yamofa imentisofoho. Kakoe sawemoso *wan hantilet fouti-foua* (144) *mitafoho*. Oso toke yamofa iyoso a'amu yamofa iwo'n'ngkohoho pa'nyofoho.

¹⁸ Oso tojoso Anitu mtì'mokumentisoso sojo wonyoangkafo tìpomponaho tìmo hon'ngkonyo hopo hwolo'mokumentisofoho. Oso ango ne hiso na'nohino tìmo hon'ngkonyo pa'nyofoho. ¹⁹⁻²⁰ Sokilojo yokumpohn'nyo sosofitofomokosyohumayo sojoso wokoso

wonyoangkafo mtɪ'mokumentisofoho. Oso sojo aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyoso kengo kengo wo'nyofoho. Sojo wonyoangkafoso fehohnjoso halojo, fehohnjo yamo'nohino, fehohnjo sontijo, fehohnjo honɪjwo, fehohnjo hwosɪmijo, nom'nihwo sontijo'nji hwosɪmijo'nji ulohopihn'nyofoho. A'amu nakwoe hwaho lopo oso sojo wokoso we'e'nohino ihn'nyo'neso mpe yɪwo'nɪngkohofoso hamniyoho mɪkunɪmposo'njofoho. Oso tojomjo sojoso sojo ewafo pa'nyofoho. ²¹ Oso hoku'yo aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyoso kame engo wonyoangkafo sohwo hoku'yomo kijahinyofoho. Oso ango hopo sopenjo honɪngkanoso tɪmo honɪngkonyo na'nohino pa'nyofoho.

²² Anɪtuye ahwomomjo tajo ango engoso aneponoho. O'o, nakwoe Hwe Engo Anɪtu Yokumpohn'nyo Engo Hwofilo'nnyo'njo sohwo'nji nakwoe Wonyo'ne Poyo Pe'nɪmentiso sohwo'nji siko nohumanji ango homo somo uyohope-e'ne monta'iyoho. ²³ Oso ango hopo sopo mofehi'nyo'nji hamno so'nji malinyoponoho. O'o, Anɪtuye yokumpohn'nyo pomponaho hopa lasyɪwo'nɪngkisoponoho. Jisas sohwo kako sikiloho pa'nyo hweho. ²⁴ Oso pomponaho wonyoangkafo hopo sopo a'amu hano emoiwo'nɪngkohofoponoho. A'amu hwaho mokosyohumamotofo sohwafe wokoso wopɪngoso oso ango sopeno'no motapmmen-tohofofoho. ²⁵ Hoku'yo engoso mopɪjasiyo'njo ne'no nohwosompo'nawowo'nɪngkisoponoho. Oso hopo sopo sɪkuno mamiyoponoho.

²⁶ Yo'mayo hwahoponjo wokoso wonyoangkafo oso'nji hamniyoho so'nji oso ango somo Anituye yofe ho'nomayo'ne womotoswantifeho. ²⁷ I oso'no yo'mayo wonyo a'amu honingkano wonyo'njo hungkuno hwasyo liwo'n'ingkohofoso hofiko ni'hu'no mahufitnnehofo. O'o, a'amu hofikoe yofe Jisasiye iyoswo songo humayo'ne somo wo'nnyoso hofiko oso pone engo somo woswantifeho.

22

Mijo songo ne'no humayo so'nji iyo songo ne'no humayo so'ntnne hungkunofoho.

¹ Oso hohosohonta ngko nohumentan'ngko a'amu ahwomomjo sohwo kako mijo engoso ntihwamentisofoho. Oso mijo songo ne'no humayo'ne hiso timo honingkonyomjo pomponaho pa'nyofoho. Oso mijo timoso a'amu nakwoe Wonyo'ne Poyo Pe'n'imentiso sohwo'nji Anituye epohumayo somta'ni swofijwaoponto ² ango pone engo somne honingkano somo mtihupento walofoho. Honingkano yohosiyo hohnta'ni momtifamo'nyofoho. Oso honingkano homo somo yohosiyo hohnta'ni iyo songo ne'no humayo'ne loho'nnyoponoho. Oso iyo homo somjo ipisayo unto'n'imonteso hamno huhwo huhwi into'n'wo'n'ingkisofoho. Oso iyoswo inoho iyo homo somjoso hwe moya'mimo wopingo umokuwo'n'ingkisofoho. ³ Yo'mayo Anitu ngkilaho liwo'n'ingkisoso mawo'nnyoponoho.

A'amu nakwoe wonyo'ne poyo pe'n'imentiso sohwo'nji Anituye epohumayo so'nji

wo'nnyoponoho. Oso hopaso Anituye syoho ulohofiyoso kakine'no hwomtame yuhumafitnnefoho. ⁴ Hofiko Anituye simanomo uhwon+ngkuji Anituye yofe hofikoe yomohu'nyopo mt'i'mokinyofoho. ⁵ Sikunoso apa'no m'mofaponehoho. Hofikoe Hwe Engo Anitu sohwo hofikoe pomponaho hweho. Oso'no hofiko kwefoho mofehi'nyoso nihu'no anefoho. Hofiko hwe engo imo'n+ngkuji engo lopahomo ne'no nohumant+fitnnefoho.

Jisas kako nihu'no komo'no ponefoho.

⁶ Ose ntonto nt+mento, Olo hungkuno kilalokwe loso nehopeho. A'amu hopi'nonohino olo hungkuno losomo nupa'n+ngkuji simeho hi'ntnnono ufijo'manji simeho wop+ngo umo'n+montonoho. Hwap+ngoso hungkuno hiloso ne umo'n+montonoho. Hwe Engo Anitu kako kakoe hungkunoso a'amumo uy+wo'n+ngkiso so'no hofiko a'amumo luti+hwawo'n+ngkohofofoho. Anitu kako a'amu ahwomomjo soh+wamo kiko Joun+imo yo'mayo imo'none so'no kit+hwayo'ne uhwat+masofoho. Oseso kiko Anituye syoho ulohofiyo somo uti+hwaho. Ose nt+mentisofoho. ⁷ Sekwo upa'n+mno. Jisas ole nal+mento, Ngko sekumo komo'no wose'ma'monnoho. Yo'mayo imo'none so'no hungkuno olo iyoswo lomo wojo somo a'amu tifi in+ngkaweso'manji wop+ngofoho. Ose nal+mentisofoho.

⁸ Ngko Joun'ni olo hungkuno losomo nupa'nonji yo'mayo tifi imo'none somo uhwon+mentohefoho. Ngko yo'mayoso

nuhwonosojwaofonji oso a'amu ahwomomjo
yo'mayo ntihwamentiso sohwoe sifi'ki'nyo'mo
hwomtame wehumamonji yahon'ngko
9 ntimento, Kiko ngkine'no hwomtame
enihumahotoho. Kiko jije a'amu'nji
a'amu Anituye hungkuno Toho Wojo
limotofo sohwanji olo hungkuno lomo
tifi in'ngkawowo'n'ngkohoho so'nji nakwo
hinjoho'nwo Anituye syoho ulohofiyo
hwona'nyoho. Oso'no kiko Anitu kakine'nohini
hwomtame fihumaho. 10 Ose ntonto
ntimento, Kiko olo hungkuno yo'mayo
imo'none lo'no mtimokohinosa kiko hiyaso
mokosyohumahotoho. O'o, yo'mayo loso Anitu
kako we'enepi kako hungkuno lososo moi'wo
umo'nimontonoho. 11 A'amu hon'ngkano wonyo
iwo'n'ngkiso sohwo kako hon'ngkano wonyo
somo ne'no wamjimmontonoho. Hwap'ngoso
hon'ngkano iwolo'mokinyo'ne mofehn'nyoso
awonoho. A'amu hon'ngkano pisakino'njo
iwo'n'ngkiso sohwo kako oso hon'ngkano
pisakino'njoso ne'no wamjimimontonoho.
A'amu kako hon'ngkano wop'ngomo nto'no
in'ngkawowo'n'ngkiso sohwo kako hon'ngkano
nto'nohino somo ne'no wamjimimontonoho.
A'amu hon'ngkano wonyo ane'njo sohwo
kako hon'ngkano wonyo ane'njo ne'no
wamjimimontonoho. Ose ntimentisofoho.
Hwap'ngoso Jisas kako asomo pone so'no
hon'ngkano iwolo'mokiyo'ne mofehn'nyoso
awonoho.

12 Jisas apa'no ntimento, Kiko olo hungkuno
losa a'amumo uso. Upa'nimno. Ngko we'enepi

wapmmonnoho. Oseso ngko nopm'mo a'amu hopi'nonohino sofe yo'mayo yahino wonyo so'nji wopingo so'nji yano ulofiyone wapmmonnoho. ¹³ Ngko yo'mayoso emayo sohwo'ni moi'wo nto esojwao'maleno. Ngko yo'mayo somo hwapingo sohwo'ni oso nje yo'mayo homo somo moi'wo nto esojwao'male hwo'nyoho.

¹⁴ A'amu hofikoe honingkano wonyo ho'nao'mentohofa somo ngko hofikimo hwapinge songo ulohohm'me'no hofiko simonyo engo uyantifeho. Osopo hofiko nohumafikuji iyo ipisayo songo ne'no humayo'neso woningkuwantifeho. Oso pone songo Jerusalem sponjo hoku'yo somo suyoso hofiko hoponoho. ¹⁵ A'amu siwojo pa'nyoso a'amu peefo'nji ki'nyo'nji yiwo'n'ngkohofoso a'amu a'mohufo yahino'njoso a'amu nom'ni hwamo fonjasiyo yahino'njoso a'amu hwasyo anitu sohwamo yofe ho'nomawo'n'ngkohofoso a'amu hwasyo hungkuno liwo'n'ngkohofa so'nji a'amu hwasyo hungkuno so'no hi umo'nyo so'nji hofiko Anituye ango somo nihu'no mahufitnefoho. ¹⁶ Ose ntonto ntimento, Ngko Jisasi'ni nje a'amu nje yofe ho'nomayo'ne uhu'mokuwo'n'ngkohofa soku nje hungkuno lomo upa'n'fitne so'no nje a'amu ahwomomjo sohomo sekuye pone'no lihwajimalefoho. Ngko hwe engo Ntefitiye hwapingo sohwo'ni kakoe Imu hwo'nyoho. Yo'mayo hungkuno Anitu Ntefitimo uyimentisoso ngko ne imokumontohefoho. Ngko Imingo'nji Hntokwaliyo I'mu sohwo imingo'nji liwo'n'ngkiso sohwo pa'nyo hwo'nyoho. Ose

ntimentisofoho.

¹⁷ Anituye Towahuno Wopingo sohwo'nji a'amu Jisasimo simeho hi'ntnnono uy'wo'n'ngkohoho kakoe ape pa'nyo so'nji Jisasimo ole ulalokwofo, Oyomo. A'amu kakoe hungkuno lomo upa'noso sohwo kako oyomo ulono. A'amu kako mijo'no umo'n'ngkuhwoso'no kako waponno. A'amu kako mijo wanimo lihwosi kako nopihwosi mijo songo ne'no humayo'neso wanono. Mijo hiso mpe miyonehoho. O'o, Anitu uyimontonoho.

¹⁸ Olo hungkuno loso ngko yokumpohn'nyo waselimonne'no yohono. Olo hungkuno yo'mayo imo'none lo'no iyoswo lomjoso upo'nalokwofo soku, a'amu fihwo olo hungkuno loso'nji nom'ne hungkuno kengo mta'angoso ufisyipo'masoso yo'mayo tango olo iyoswo lomo wojoso Anitu kako nomihu'mokuhwosi oso a'amu sohomo uyonefoho. ¹⁹ U a'amu fihwo kako olo iyoswo lomjo hungkuno fehohnjo wae yaofoso sohomo Anitu kako kakimo wae yaofonefoho. Oso hwe huhwo sohwo kako iyo songo ne'no humayo'ne somjo ipisayoso manonehoho. Oso Anituye pone songo Jelusalem iyoswo lohwo naliso hopo sopo mohumanehwono.

²⁰ Jisas kako olo hungkunolo nalimentiso sohwo ole nelalofi, Ou nehopeho. We'enepi ngko komo'no wapmmonnoho. Jisas ose nelalofoho.

Ou Hwe Engo Jisas, ngko Joun sohwo'ni ole kilalokweno. Kiko komo'no fipe. Ose kilalokweno.

Toho Wojo Honajo Hungkuno 22:21ciiiToho Wojo Honajo Hungkuno 22:21

²¹ Nakwoe Hwe Engo Jisasiye hitohoso sekwo
hopi'nonohino kunonji waweno. Joun kako ose
limentisofoho. Olo hungkuno loso osohopeho.

Mpohwoe Hungkuno Songofoho
The New Testament and Genesis in the Safeyoka
(Ampeeli-Wojokeso) language of Papua New Guinea
Buk Stat na Nupela Testamen long tokples Safeyoka
long Niugini

copyright © 1988 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Ampeeli-Wojokeso (Safeyoka)

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2011-12-15

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 3 Mar 2023 from source files dated 9 Oct 2020

f526da1e-a607-571c-ba86-56367d7583f3